

Pilvikki Szilvay-Monto

Laulaen arjen askareisiin

Musiikkimateriaalipaketti varhaiskasvatukseen kokopäiväpedagogiikan tueksi

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi YAMK

Musiikin tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

15.11.2023

Tiivistelmä

Tekijä:	Pilvikki Szilvay-Monto
Otsikko:	Laulaen arjen askareisiin. Musiikkimateriaalipaketti varhaiskasvatukseen kokopäiväpedagogiikan tueksi.
Sivumäärä:	70 sivua + 4 liitettä + 1 ääni- ja 1 videotiedosto
Aika:	15.11.2023
Tutkinto:	Musiikkipedagogi (YAMK)
Tutkinto-ohjelma:	Musiikki
Suuntautumisvaihtoehto:	
Ohjaaja:	MuT Annu Tuovila

Opinnäytetyössäni tutkin miten kehittämäni musiikkimateriaalipaketin avulla voidaan toteuttaa kokopäiväpedagogiikkaa varhaiskasvatukseen arjessa. Tutkin myös, kuinka musiikkimateriaalipaketti vastaa varhaiskasvatushenkilöstön tarpeisiin ja sitä, mitkä elementit musiikkimateriaalin lauluista tekevät niistä sopivan 3–5-vuotiaille lapsille. Opinnäytetyöhön kuuluu kirjallisen osion lisäksi yksi ääni- ja yksi videotiedosto.

Toteuttamaani musiikkimateriaalipakettiin, *Unajan ja Untamon Kiekukoppaan*, kuului koulutus varhaiskasvatushenkilöstölle sekä musiikkimateriaali, joka sisälsi lauluäänitteet, leikkivideot, nuotit sekä toimintaohjeet. Aineistona opinnäytetyössäni käytin musiikkimateriaalin lisäksi omia muistiinpanojani sekä koulutuksista ja palautetilaisuuksista kertyneitä äänitteitä. Haastattelut palautetilaisuuksissa järjestettiin noin kuukauden mittaisen testausjakson jälkeen. Testausjakson aikana varhaiskasvatushenkilöstö käytti Unajan ja Untamon Kiekukoppaa varhaiskasvatukseen arjessa.

Opinnäytetyöni keskeisin tulos on se, että musiikkimateriaalipaketin kokonaisuudessaan nähtiin sopivan varhaiskasvatukseen ja vastaavan varhaiskasvattajien tarpeisiin. Musiikkimateriaalipaketti tuki varhaiskasvatushenkilöstön mielestä varhaiskasvatukselle asetettuja tavoitteita ja sen avulla koettiin mahdolliseksi toteuttaa kokopäiväpedagogiikkaa. Laulut sopivat 3–5-vuotiaille lapsille sanoitusten, melodioiden ja rytmitystensä puolesta. Laulut ovat helposti opittavissa, tukevat lapsen kielen kehitystä ja sanoittavat toimintaa lapsen mielenkiinnon kohteista käsin.

Opinnäytetyöni avulla haluan tuoda esiin musiikin ja varsinkin laulamisen tärkeyden varhaiskasvatusikäisten lasten arjessa. Opinnäytetyöni tuloksia voidaan soveltaa sekä varhaiskasvatukseen että varhaisiän musiikkikasvatukseen alalla. Toivon, että opinnäytetyöni toimii innostuksen lähteenä käyttämään laulamista jokaisen varhaiskasvatusikäisen lapsen jokaisessa päiväkotipäivässä.

Avainsanat: varhaiskasvatus, kokopäiväpedagogiikka, varhaisiän musiikkikasvatus, lapset, laulaminen

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Abstract

Author:	Pilvikki Szilvay-Monto
Title:	"-Just Sing While You Work": Music Material for Early Childhood Education and Care to Support Holistic Education Throughout the Day-
Number of Pages:	70 pages + 4 appendices + 1 audio and 1 video file
Date:	15 November 2023
Degree:	Master of Culture and Arts
Degree Programme:	Music
Specialisation option:	
Supervisor:	Annu Tuovila, DMus

In my thesis, I examine how the music material package I developed can be used to implement holistic pedagogy throughout the day in early childhood education and care (ECEC). I also investigate how the music material package meets the needs of ECEC staff and which elements of the songs in the music material make them suitable for 3–5-year-old children. In addition to the written report, the Master's project includes one audio and one video file.

The music material package, *Unaja and Untamo's Kiekukoppa*, included training for ECEC employees and music material that included song recordings, videos, sheet music and operating instructions. In addition to the music material, I used my own notes as well as recordings from rehearsals and feedback sessions as material for my project. The interviews were organized after a testing period that lasted about a month, during which the ECEC employees were able to implement the use of *Unaja and Untamo's Kiekukoppa* in everyday ECEC.

The most important result of my thesis is that the music material package was considered suitable for ECEC, and they met the needs of early childhood educators. In the opinion of the early childhood education staff, the music material package supported the goals set for early childhood education and enabled them to implement holistic pedagogy throughout the day. The songs are suitable for children aged 3–5 because of their lyrics, melodies and rhythms. The songs are easy to learn, they support the child's language development and describe activities based on the child's interests.

With the help of my project, I want to highlight the importance of music and especially singing in the everyday lives of children of early childhood education age. The results of my project can be applied both in the field of early childhood education and care and early childhood music education. I hope that my project serves as a source of inspiration to use singing every day with every child in early childhood education and care.

Keywords: ECEC, holistic pedagogy throughout the day, early childhood music education, children, singing

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Tutkimuksen lähtökohdat	9
2.1	Tutkimuskysymykset	10
2.2	Tutkimuksen eteneminen ja aikataulu	11
2.2.1	Perehtymistä ja tiedon keräämistä	12
2.2.2	Ideointia ja suunnittelua	13
2.2.3	Prototypointia ja testausta	16
2.3	Tutkimusaineisto	17
2.3.1	Muistiinpanot	18
2.3.2	Koulutus	18
2.3.3	Etäpalautetilaisuus	19
2.3.4	Musiikkimateriaali	20
2.4	Aineiston analyysi	21
3	Musiikki kokopäiväpedagogiikan tukena	22
3.1	Musiikin vaikutuksista lapsen kehitykseen	25
3.2	Kokopäiväpedagogiikka käsitteenä	26
3.3	Laulut osana arjen rutiinia	27
4	Varhaiskasvatuksen arjen haasteet 3–5-vuotiaiden ryhmissä	29
4.1	Siirtymä- ja odottelutilanteet	30
4.2	Kielen ja puheen kehitys	32
4.3	Vuorovaikutus- ja kaveritaidot	35
5	Unajan ja Untamon Kiekukoppa	37
5.1	Pedagogiset tavoitteet ja valinnat	37
5.2	Materiaalin käyttö	42
5.3	Musiikkimateriaalin integrointi varhaiskasvatuksen arkeen	46
6	Tulokset	47
6.1	Materiaalin sopivuus 3–5-vuotiaille	47
6.2	Varhaiskasvatushenkilöstön tarpeisiin vastaaminen	54
6.2.1	Materiaalin käyttäminen	54
6.2.2	Materiaalin tilannekohtainen soveltaminen	56

6.2.3 Apua lapselle ja henkilöstölle	57
6.3 Kohti kokopäiväpedagogiikkaa	58
7 Pohdinta	63
Lähteet	67
Liitteet	71
Tiedote tutkimuksesta	71
Tutkittavan suostumus -lomake	75
Toimintaohjeet ja nuotti laulusta Herkullista	76
Herkullista -videon tiedot	78

1 Johdanto

Tammikuussa 2022 aloitin perhepäivähoitajan ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajan yhdistelmäopinnot Lahden kansanopistossa sekä Pohjois-Savon opistossa. Opintojeni aikana kokopäiväpedagogiikka tuli tutuksi käsitteeksi ja herätti mielenkiintoni pedagogisena työvälineenä. Yhtenä varhaiskasvatuksen holistisuuden ilmenemismuotona kokopäiväpedagogiikka toimii opetuksen, kasvatuksen ja hoivan muodostamana kokonaisuutena, jossa pedagogisena lähtökohdiana ja tavoitteena ovat lapsen osallisuus ja toimijuus. Siinä leikin tärkeys ja vastavuoroisuus toimivat lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin välineinä.

Kokopäiväpedagogiikan tavoitteellisuus näkyy sen toimintarakenteessa. Läm-
sän (2021) mukaan kokopäiväpedagogiikan tavoitteena on kokonaisvaltaisen oppimisen tukeminen. Se on toimintamalli, joka auttaa varhaiskasvatuksen henkilöstöä löytämään pedagogisia mahdollisuuksia päivän jokaisesta vuorovaikutustilanteesta ja kohtaamisesta. Kokopäiväpedagogiikassa päivän jokaiseen toimintaan ja kohtaamiseen tulisi tuoda pedagoginen merkitys. (Lämsä, 2021, s. 80.)

Varhaiskasvatuksen opintoja tehdessäni minulle avautui monia ajatuksia siitä, miten musiikki voisi olla avuksi useisiin arkisiin pulmiin varhaiskasvatuksessa. Musiikki varhaiskasvatuksen arjessa voisi tukea niin osallisuutta, vuorovaikutusta, ennakointia, kielen kehitystä kuin perustoimintojen sujuvuuttakin. Näin kokopäiväpedagogiikassa mahdollisuuden integroida varhaisiän musiikkipedagogiikan ja varhaiskasvatuksen toisiinsa.

Varhaisiän musiikinopettajana ja äitinä olen aina laulanut lapsilleni jotakin toimintaa tehtäessä. Olen kokenut tämän luontaiseksi tavaksi toimia lasten kanssa. Varsinkin silloin, kun arkisissa toiminnoissa on haasteita kuten väsymystä, kiukuttelua ja turhautumista. Päivästä toiseen toistuvien tuttujen laulujen ja rutiinien myötä jokainen arjen toiminta helpottuu. Laulut kulkevat mukana koko päivän sekä tutuissa että uusissa ja spontaaneissa tilanteissa.

Minulle syntyi ajatus musiikkimateriaalipaketista, joka sisältäisi koulutuksen varhaiskasvatushenkilöstölle sekä musiikkimateriaalin uusilla lauluilla varhaiskasvatusta varten. Laulut tulisi säveltää juuri varhaiskasvatuksen arjen tilanteita varten ja suunnitella niin, että ne voivat kulkea mukana lapsen päiväkotipäivän jokaisessa hetkessä. Tarkoituksena oli säveltää helppoja lauluja varhaiskasvatukseen käyttöön lasten ikä- ja taitotaso sekä henkilöstö huomioiden.

Laulujen avulla kokopäiväpedagogiikan mukainen tavoitteenasettelu saataisiin mukaan päivän jokaiseen hetkeen ja sitä kautta tukemaan esimerkiksi lasten itesääätelytaitoja ja kielenkehitystä. Lauluista olisi apua arjen toimintojen tukemisessa sekä myös maahanmuuttajalapsia ja niitä lapsia varten, joilla on kielenkehityksellisiä haasteita. Musiikkipedagogisten laulujen ja toimintojen tuominen varhaiskasvatukseen kokopäiväpedagogiikan apuvälineenä ja näin ollen jokaisen päiväkotia käyvän lapsen arkeen minimoisi eriarvoisuutta ja toisi musiikin ilon ja hyödyt jokaiselle lapselle.

Musiikkimateriaalin teko alkoi syksyllä 2022 uusien kappaleiden säveltämisestä, säveltämieni laulujen nuotintamisesta ja laulujen sovittamisesta Unajan ja Untamon lastenmusiikkiorkesterille. Jokaiseen kappaleeseen tehtiin erillinen ohjeistus sen käyttötarkoituksista, pedagogisista tavoitteista sekä leikkiohjeet. Joulukuussa 2022 kappaleista kuvattiin videot, joiden mukana lapset voisivat leikkiä ja liikkua päiväkodissa. Helmikuussa 2023 jokaisesta kappaleesta äänitettiin vielä nuottien mukaiset lauluversiot ilman orkesteria.

Laulut jaettiin neljään eri kategoriaan: perustoiminnot, siirtymä- jonotus ja odotustilanteet, tunne- ja kaveritaidot sekä oivaltamaan oppiminen. Videot, äänitteet, leikkiohjeet ja nuotit ladattiin omiin kansioihinsa Google Driveen digitaalisiksi työkaluksi varhaiskasvatushenkilöstöä varten ja musiikkimateriaali sai nimekseen *Unajan ja Untamon Kiekukoppa*. Musiikkimateriaalipaketti muotoutui kokonaisuudeksi sisältämällä myös koulutuksen varhaiskasvatushenkilöstölle.

Aineistonani opinnäytetyössä käytän musiikkimateriaalin ja sen tekoprosessin lisäksi keräämääni tietoa koulutustilaisuudesta sekä testausjakson jälkeisestä palautetilaisuudesta. Tutkimukseen osallistui päiväkodin henkilöstöä kolmesta

eri päiväkodista. Maaliskuussa 2023 pidin koulutukset varhaiskasvatuksen henkilöstölle, jossa heitä opastettiin musiikkimateriaalin käyttöön. Tämän jälkeen he aloittivat kuukauden mittaisen testausjakson käyttäen materiaalia jokapäiväisessä työssään päiväkodin arjessa. Testausjakson jälkeen pidetyssä etäpalautilaisuudessa henkilöstö pääsi kertomaan kokemuksiaan musiikkimateriaalipaketista ja materiaalin käytöstä sekä antamaan kehitysideoitaan.

Opinnäytetyössäni tutkin miten toteuttamani koulutus ja musiikkimateriaali on vastannut varhaiskasvatushenkilöstön tarpeisiin, sen toimivuutta varhaiskasvatuksessa ja sitä, minkälaista hyötyä siitä on ollut päiväkodin arjessa, esimerkiksi siirtymä-, jonotus- ja odottelutilanteissa sekä kielenkehityksen kannalta. Tutkin musiikkimateriaalin mahdollisuuksia tukea kokopäiväpedagogiikkaa ja sitä, mitkä elementit musiikkimateriaalin lauluista tekevät materiaalista sopivan 3–5-vuotiaille lapsille.

Opinnäytetyöni toisessa luvussa esittelen tutkimuksen aikataulua, perehdyn tarkemmin tutkimuskysymyksiin ja kerron tutkimusaineistosta ja aineiston analyysistä. Luvussa kolme käsittelen musiikin käyttöä kokopäiväpedagogiikan apuvälineenä ja musiikin merkitystä lapsen arjessa ja lapsen kehityksen kannalta. Neljännessä luvussa perehdyn varhaiskasvatuksen arjen haasteisiin ja siihen, kuinka musiikista on apua siirtymis- ja odottelutilanteisiin, kuinka kaveri- ja vuorovaikutustaitoja voidaan vahvistaa musiikin keinoin ja kuinka musiikin avulla voidaan tukea lapsen kielen- ja puheenkehitystä.

Viides luku käsittelee laulumateriaalin käyttöä ja sitä mitkä pedagogiset tavoitteet ja valinnat ovat olleet musiikkimateriaalin tekemisessä. Lisäksi pohdin musiikin integrointia varhaiskasvatukseen musiikkimateriaalin pohjalta. Luku kuusi sisältää tutkimuksen tulokset. Työn lopussa on vielä pohdintaa tutkimusprosessista ja työn aikana syntyneistä uusista näkökulmista.

2 Tutkimuksen lähtökohdat

Opinnäytetyöni tavoite on tuottaa varhaiskasvatuksen tarpeisiin sopiva koulutus ja musiikkimateriaali kokopäiväpedagogiikan tueksi. Työn tarkoituksena on auttaa varhaiskasvatushenkilöstöä tuomaan kasvatuksellinen merkitys arjen jokaiseen hetkeen laulamalla kyseisiä hetkiä varten sävellettyjä lauluja. Musiikkimateriaalin on tarkoitus olla työkalu kokopäiväpedagogiikan toteuttamiseen. Sen avulla varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voivat kulkea henkilöstön mukana koko päiväkotipäivän ajan tukien lapsen kokonaisvaltaista oppimista ja kehitystä.

Pyrkimyksenäni on myös tuottaa sellaista tai sen tyyppistä materiaalia, joka voisi toimia sisältönä mahdollisen tuotteen kehittämiseksi. Caganin ja Vogelien (2003) mukaan tuotteen kehittäminen asiakastarpeiden syvällisen ymmärtämisen pohjalta on yksi tuotekehitysprojektin menestystekijöistä (Cagan ym., 2003, s. 40). Käyttäjätietojen avulla on mahdollista luoda miellyttävä ja hyödyllinen tuote juuri oikealle kohderyhmälle (Hyysalo, 2009, s. 18). Oman tuotteeni tuotekehitysprosessin loppuunsaattamisessa tällaisesta varhaiskasvattajilta saadusta käyttäjätiedosta on erittäin paljon hyötyä.

Opinnäytetyössä on hyödynnetty palvelumuotoilun menetelmiä, jossa Mattelmäen (2015) mukaan käyttäjä- ja ihmiskeskeisyys ovat suunnittelun lähtökohdina ja eri osapuolien osallistaminen toimii apuna yhteissuunnittelussa. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi käyttäjätutkimusta, jossa kyseisen palveluiden asiakkaita voidaan haastatella tai erilaisia työtapoja, joissa asiakas ja palveluntarjoaja yhdessä pyrkivät löytämään parhaimmat ratkaisut. (Mattelmäki, 2015, s. 27.) Hyvärinen (2015) mukaan palvelumuotoilussa kehittämisen lähtökohdina on käyttäjien toimintatapojen, tavoitteiden, tarpeiden sekä arvojen ymmärtäminen. Siinä käyttäjät nähdään asiantuntijoina heidän oman kokemuksensa kautta ja he ovat koko palveluprosessissa olennainen osa aina ideoinnista toteutukseen, testaukseen ja kehitykseen saakka. (Hyvärinen, 2015, s. 98.)

Olen kerännyt tutkimusaineistoa monin tavoin. Omat muistiinpanoni koko tutkimuksen ajalta ovat yksi osa aineistoani. Laulumateriaali ja sen tekemisprosessi toimivat aineistonani valmiiden laulujen, demoversioiden, sanoitusten, toimintaohjeiden sekä myös muistiinpanojeni kautta. Laulumateriaalin ja kappaleiden tekoprosessin aikana kerätyn aineiston lisäksi varhaiskasvatushenkilöstölle pitämistäni koulutuksista ja etäpalautetilaisuudesta kertyneet äänitiedostot ja kuvat ovat toimineet aineistonani. Seuraavissa luvuissa käsittelen tutkimuksen tavoitteita ja tutkimuskysymyksiä, tutkimuksen etenemistä sekä keräämäni tutkimusaineistoani ja aineiston analyysiä.

2.1 Tutkimuskysymykset

Työn tavoitteena on tuoda esiin musiikin ja laulamisen hyötyä lapsen kehityksen kannalta ja herättää kiinnostus laulamisen käyttämiseen varhaiskasvatuksen jokapäiväisessä arjessa. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli luoda varhaiskasvatukseen sopiva musiikkimateriaalipaketti, jonka avulla olisi mahdollista toteuttaa kokopäiväpedagogiikkaa. Tarkoituksena oli selvittää varhaiskasvatushenkilöstön näkemyksiä *Unajan ja Untamon Kiekukoppa* -musiikkimateriaalista ja sen avulla toteutettavasta kokopäiväpedagogiikasta päiväkodin arjessa.

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni on: Miten toteuttamani koulutus ja musiikkimateriaali vastaa varhaiskasvatushenkilöstön tarpeisiin? Tärkeää oli perehtyä varhaiskasvatuksen alaan ja selvittää varhaiskasvatushenkilöstön tarpeet ja toiveet. Oliko uudelle musiikkimateriaalilla tarvetta? Minkälaista materiaalin tulisi olla ja mitä asioita siinä tulisi huomioida, jotta materiaali auttaisi varhaiskasvattajia työssään? Koin tärkeäksi selvittää, miten nämä asiat olivat toteutuneet ja että myös varhaiskasvatushenkilöstö pystyisi arvioimaan tätä oman kokemuksensa perusteella.

Toisena tutkimuskysymyksenäni selvitän, miten toteuttamani musiikkimateriaalin avulla voidaan toteuttaa kokopäiväpedagogiikkaa varhaiskasvatuksen arjessa. Tämä kysymys oli erittäin olennainen musiikkimateriaalini toimivuuden kannalta. Materiaalissa tuli olla tietyt asiat huolellisesti suunniteltuna ja laadit-

tuna, jotta se toimisi kokopäiväpedagogiikan toteuttamisen välineenä. Olen-
naista oli selvittää varhaiskasvatushenkilöstön näkemys materiaalista mahdolli-
sena kokopäiväpedagogiikan välineenä.

Kolmantena tutkimuskysymyksenäni pohdin mitkä elementit musiikkimateriaalin
lauuista tekevät niistä sopivan 3–5-vuotiaille lapsille. Tätä kysymystä pidin tär-
keänä, sillä musiikkimateriaali oli suunnattu juuri 3–5-vuotiaiden ryhmille. Halu-
sin selvittää, ovatko laulut sellaisia, jotka kiinnostavat ja innostavat lasta.

Ovatko ne sellaisia, että niitä voi lapsille laulaa ja lapsi pystyy niitä myös itse
laulamaan? Ja jos ovat, niin miksi?

2.2 Tutkimuksen eteneminen ja aikataulu

Tutkimuksessa käytin apunani palvelumuotoilun menetelmiä, jotka ovat yksi
käytännön keino toteuttaa asiakaslähtöisyyttä ja saada käyttäjätietoa. Palvelu-
muotoiluprosessissa edetään aidon asiakkaan ymmärtämisen ja empatian
kautta palvelun kehittämiseen iteratiivisesti ja ottamalla asiakkaat mukaan esi-
merkiksi testaamalla prototyyppiä asiakkaalla.

Palvelumuotoiluprosessi kuvataan eri lähteissä hieman eri tavoin. Design Coun-
cilin (2023) kehittämä tuplatimanttimalli (double diamond) kuvaa suunnittelupro-
sessin neljänä eri vaiheena: löydä (discover), määrittele (define), kehitä (deve-
lop) ja toimita (deliver) (Design Council, 2023). Stickdorn ja Schneider (2011)
ovat myös kuvanneet palvelumuotoiluprosessin hyvin samankaltaisena nelivai-
heisena mallina sisältäen vaiheet selvitys (exploration), luominen (creation),
pohdinta (reflection) ja toteutus (implementation) (Stickdorn & Schneider, 2011,
s. 126). Stickdorn ym. (2018) esittävät uudemman palvelumuotoiluprosessin
myös 4-osaisena mallina sisältäen vaiheet tutkimus (research), ideointi
(ideation), prototyyppi (prototyping) ja toteutus (implementation) (Stickdorn
ym., 2018, s. 88).

Palvelumuotoiluprosessin ensimmäisen vaiheen aikana tutkitaan ja kerätään tietoa palvelun kohderyhmän tarpeista sekä sen hetkisestä tilanteesta palvelun suhteen. Tieto kerätään sellaiseen muotoon, jossa sitä voi helposti hyödyntää palvelun kehittämisessä. Toisessa vaiheessa ideoidaan ja saatetaan ideat mahdollisiksi toteutuskelpoisiksi palvelukonsepteiksi. Kolmannessa vaiheessa valmistetaan prototyyppi, jota testataan asiakkaan kokemuksen kautta saatavan tiedon saamiseksi. Palveluprosessien viimeisessä vaiheessa palvelukokonaisuus viimeistellään, toteutetaan ja viedään markkinoille.

Opinnäytetyön tutkimus kokonaisuudessaan tulee toimimaan hyvänä pohjana palvelumuotoiluprosessin loppuun saattamisessa. Stickdorn ym. (2018) palvelumuotoiluprosessin viimeisessä vaiheessa eli toteutuksessa (implementation) suunniteltu palvelu viedään tuotantoon ja otetaan käyttöön (Stickdorn ym., 2018, s. 91). Siinä tuotteen voi viimeistellä ja viedä lopulliseen muotoonsa. Tämä vaihe ei kuulu enää opinnäytetyöhön, mutta käsittelen asiaa vielä luvussa seitsemän.

2.2.1 Perehtymistä ja tiedon keräämistä

Stickdornin ja Schneiderin (2011) kuvaaman palvelumuotoiluprosessin ensimmäinen vaihe on selvitysvaihe (exploration), jossa pyritään selvittämään ongelma asiakkaiden näkökulmasta, asiakkaan tarpeet ja odotukset (Stickdorn & Schneider, 2011, s. 128). Stickdornin ym. (2018) palvelumuotoiluprosessin ensimmäisessä vaiheessa tutkimuksen (research) tavoitteena on ymmärtää käyttäjiä ja empatian avulla hahmottaa asiakkaan tarpeita ja motivaatioita. Tutkimalla saadaan selkeä käsitys tilanteesta palvelun nykyisten ja potentiaalisten asiakkaiden näkökulmasta, kilpailijoista, vastaavista tuotteista sekä palveluista. (Stickdorn ym., 2018, s. 97.)

Palvelumuotoiluprosessini lähti liikkeelle tiedon keräämisestä. Ennen opinnäytetyöni aloitusta keräsin tietoa kokopäiväpedagogiikasta sekä laulamisen hyödyistä lapsen oppimisen tukemisessa. Etsin tietoa siitä, kuinka paljon laulamista

käytetään varhaiskasvatuksessa, millä tavoin kokopäiväpedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa toteutetaan ja minkälaisia välineitä kokopäiväpedagogiikan toteutumiseksi ylipäätään on jo olemassa.

Syvensin asiakasymmärrystäni perehtymällä varhaiskasvatuksen toimintakulttuuriin ja tavoitteisiin opiskelemalla itse varhaiskasvatuksen alaa sekä keskustelemalla varhaiskasvatuksen alan ammattilaisten kanssa heidän tarpeistaan varhaiskasvatukseen suunnitellun materiaalin suhteen. Tarpeita näytti yleisesti olevan uudelle materiaalille, josta olisi myös apua arjen tilanteisiin. Materiaalin tulisi olla helppokäyttöistä, hyödyllistä, monipuolista ja laadukasta. Lisäksi sen tulisi auttaa varhaiskasvatushenkilöstöä toteuttamaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaista varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa, jossa tavoitteena on edistää lapsen oppimista ja hyvinvointia sekä laaja-alaista osaamista (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2022, s. 38–55). Varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet tulisi materiaalissa olla myös siksi, että sen avulla voisi toteuttaa kokopäiväpedagogiikkaa varhaiskasvatuksen arjessa.

Kyselin seuraavaksi kentältä tietoa siitä, mihin tilanteisiin varhaiskasvatuksessa tarvittaisiin lauluja, jotta ne voisivat tukea kokopäiväpedagogiikan toteutumista. Laitoin kyselyn noin neljäänkymmeneen pääkaupunkiseudulla toimivaan päiväkotiin. Kyselyssä otin selvää siitä kokisivatko varhaiskasvattajat laulamisen tarpeelliseksi kokopäiväpedagogiikan toteuttamisen välineenä ja minkälaisissa tilanteissa. Kysely osoittautui erittäin hyödylliseksi. Suurin osa vastaajista oli selvästi sitä mieltä, että kokopäiväpedagogiikan toteuttamiseksi voisi käyttää musiikkia ja valmiita lauluja. Niitä toivottiin muun muassa siirtymätilanteisiin, jonotustilanteisiin, odotustilanteisiin sekä perustoimintoihin kuten pukeminen, siivoaminen, WC-käynnit ja ruokailu. Lähes kaikki vastaajista olivat innokkaita uusien kappaleiden testaajaksi omassa työssään.

2.2.2 Ideointia ja suunnittelua

Stickdornin ja Schneiderin (2011) mallin toisen vaiheen, luomisvaiheen (creation) aikana suunnitellaan ja kehitetään ratkaisuja hyödyntäen jo kerättyä asiakastietoa. Tämän vaiheen aikana pyritään luomaan ja testaamaan useita

ideoita, jotta toimivin konsepti saadaan luotua. (Stickdorn & Schneider, 2011, s. 130.) Stickdorn ym. (2018) palvelumuotoiluprosessin toisessa vaiheessa eli ideoinnissa (ideation) pyritään ensin kehittämään mahdollisimman paljon ideoita, jonka jälkeen vähentämään ja valitsemaan niistä ne, jotka parhaiten vastaavat projektin tavoitteita (Stickdorn ym., 2018, s. 91).

Pohdin ideointivaiheessa muun muassa seuraavia asioita: laulujen tuli olla mahdollisimman yksinkertaisia ja helppoja, videoiden tuli olla innostavia ja humoristisia pedagogista näkökulmaa unohtamatta. Ohjeiden tuli olla kattavia ja selkeitä ja niissä tuli olla pedagoginen tavoite selkeästi näkyvissä.

Aloitin tutkimani pohjalta kartoittamaan jo aikaisemmin säveltämiäni lauluja ja tekemään sävellyksiä niihin teemoihin, joihin ei lauluja vielä ollut. Listaamalla erilaiset tilanteet päiväkodin arjesta löysin jo monia säveltämiäni lauluja, joita olimme omien lapsieni kanssa laulaneet kotona. Näitä olivat esimerkiksi iltalaulut, ruokailulaulut, käsienpesu- ja siivouslaulu. Säveltämisprosessi oli näin ollen jo monien kappaleiden osalta valmis. Sävelsin ja sanoitin lisäksi useita kappaleita moniin selkeästi päiväkodin arkeen liittyviin tilanteisiin, jotka koin tarpeelliseksi lisäksi materiaalipakettia. Näitä olivat esimerkiksi tunne- ja kaveritaitoihin sekä osa siirtymä-, jonotus- ja odotustilanteisiin liittyvistä lauluista. Kolmeen lauluun lyriikat teki Leena Laasonen-Szilvay ja yhden lauluista sävelsi ja sanoitti 2-vuotias Milo Monto. Sävellettyjä kappaleita oli tässä vaiheessa noin 50, joista karsittiin ja valittiin lopulta 27 toteutukseen.

Sävellettyäni kappaleet valmiiksi nuotinsin melodiat sointumerkkeineen ja äänitin kappaleet laulaen yksinkertaisen melodian tallenteeksi materiaalipakettia varten. Äänitteessä ei ollut säestyssoitinta, vaan ainoastaan lauluääni. Tämä siitä syystä, että äänitettä pystyisi käyttämään myös päiväkodin arjen tilanteissa silloin, jos varhaiskasvattaja ei syystä tai toisesta itse voisi laulaa. Äänitteen avulla kappale oli myös helppo opetella. Samaan aikaan ideoin toimintaohjeita, jotka halusin liittää jokaisen laulun kohdalle erikseen.

Kun varsinaiset sävellykset, nuotintaminen, äänitteet ja ohjeiden kirjoittaminen olivat valmiita, oli tärkeää miettiä, kuinka videot tehtäisiin palvelemaan varhaiskasvatushenkilöstöä ja lasten tarpeita mahdollisimman hyvin ja monipuolisesti. Tavoitteenani oli, että videot tukisivat lapsen oppimista liikkeen kautta. Suunnitelimme yhdessä Tuuli Ingmanin (Kiekukopan Untamo) kanssa yksinkertaiset leikkiliikkeet, joiden mukana lapsi voisi liikkua videota katsellessa. Leikkiliikkeet suunniteltiin lapsen ikä- ja taitotasoa huomioiden ja harjoiteltiin varsinaisia kuvauksia varten. Osaan kappaleista suunniteltiin lisäksi vaihtoehtoisia leikkejä, joita voisi toteuttaa videota katsellessa ja osaan leikkejä, joita toteuttaa esimerkiksi varhaiskasvatuksessa ennalta suunnitelluissa opetustuokioissa. Videoihin suunniteltiin leikkiliikkeiden lisäksi kohtauksia, jotka tukivat vaihtoehtoisten leikkien hahmottamista. Ne lisäsivät videoiden mielenkiintoa ja loivat mukaan myös ripauksen huumoria tehden Unajasta ja Untamosta lapselle helpommin lähestyttäviä hahmoja.

Kohtaukset suunniteltiin kuvaajan kanssa ja videoiden sisältö mietittiin tarkoin niin, että Unajan ja Untamon leikkiliikkeitä olisi helppo seurata, vaikka kuvamateriaali muuttuisikin välillä. Kuvauspaikalle mietittiin valaistus, tausta ja äänentoistomahdollisuus. Videoiden kuvaukset toteutettiin niin, että kappale soi taustalla koko kuvauksen ajan, jotta liikkeet olisivat oikeassa suhteessa kuvaan. Kappaleista tehtiin aluksi demoraidat musiikkivideoiden kuvauksia varten. Nämä raidat korvattiin myöhemmin varsinaisilla äänityksillä.

Unajan ja Untamon Orkesterin kanssa tehdyt sovitukset helpottivat demoraitojen tekemisprosessia, jolloin aikaa ei mennyt enää pohdiskeluun Cubasen, musiikin luomiseen ja tuotantoon käytettävän ohjelmiston, parissa. Demojen avulla kuvamateriaali saatiin istutettua ajallisesti oikein niin, että tallennettu ääni ja kuva toimivat täsmälleen yhtä aikaa. Tämä oli tärkeää jälkikäsitteilyn kannalta siksi, että esimerkiksi suun liikkeet voidaan yhdistää oikein kuultujen laulujen sanojen mukaisesti eli kuva ja ääni synkronoitua, kun varsinaiset ääniraidat lopulta laitettaisiin demoraitojen tilalle editointivaiheessa.

2.2.3 Prototypointia ja testausta

Stickdornin ja Schneiderin (2011) kuvaaman mallin kolmannen vaiheen, pohdintavaiheen (reflection) aikana luodaan prototyyppisiä ideoiden ja konseptien pohjalta. Prototyyppisiä testataan ja parannetaan käyttäjiltä saadun palautteen pohjalta. Tärkeää on, että prototyyppiä voidaan testata aidoilla asiakkailla, aidossa tilanteessa ja ympäristössä. (Stickdorn & Schneider, 2011, s. 132–133.)

Stickdorn ym. (2018) palvelumuotoiluprosessin kolmannessa vaiheessa ideoinnin tuloksia hyödynnetään prototypointiprosessissa, joka aloitetaan määrittelemällä prototypointikysymykset ja suunnittelemalla prototypointi. Tämän jälkeen voidaan siirtyä luomaan prototyyppi, jota testataan asiakkailla. Datan ja palautteen keräämiseen käytetään erilaisia tutkimusmenetelmiä. Tämän jälkeen kerätty data ryhmitellään ja analysoidaan, jotta saadaan tarvittavat muutosehdotukset valmista tuotetta varten. (Stickdorn ym., 2018, s. 91.)

Palvelumuotoiluprosessin kolmannessa vaiheessa alkoi prototyypin teko. Sävellysprosessi alkoi heti syyskuussa 2022 ja lokakuussa 2022 olivat sävellykset myös sanoitettu ja nuotinnettu. Lokakuun alussa olin yhteydessä Espoon päiväkotien johtajiin ja kyselin heidän kiinnostustaan osallistua opinnäytetyön tutkimukseen. Kolme yhteistyöpäiväkotia löytyi nopeasti ja lokakuun lopussa tutkimuslupa myönnettiin Espoon kaupungilta. Lastenmusiikkiorkesterini Unajan ja Untamon Orkesteri lähti mukaan toteuttamaan materiaalia. Marraskuun ajan treenasimme kappaleita ja teimme yhdessä sovituksen orkesterille.

Joulukuussa 2022 alkoivat kappaleiden leikkivideoiden kuvaukset, jotka kestivät tammikuun 2023 loppuun saakka. Samaan aikaan valmistuivat toimintaohjeet varhaiskasvatushenkilöstölle materiaalin käytöstä ja sen tarkoituksesta. Helmi-kuussa alkoi kappaleiden äänitys sekä videomateriaalin editointi. Materiaalin kuvaajana ja editoijana toiminut henkilö pääsi tekemään leikkaustyötä samanaikaisesti, kun varsinaisia äänityksiä tehtiin. Äänitysten jälkeen alkoivat miksaus ja masterointi, jotka ulkoistettiin alan osaajalle laadukkaan lopputuloksen takaamiseksi. Valmiit raidat liitettiin videoihin, minkä jälkeen teimme vielä viimeiset

hienosäädöt jokaisen kappaleen kohdalla. Kaikki kappaleet sekä videot valmistuivat maaliskuun viimeisellä viikolla. Tämän jälkeen videot, lauluäänitteet, leikiohjeet ja nuotit laitettiin Google Drive-kansioon, jonka pystyi kokonaisuudessaan jakamaan varhaiskasvatushenkilöstön käyttöön valmiina musiikkimateriaalina.

Palvelumuotoiluprosessin kolmannessa vaiheessa syntyi näin tiedon ja ideoinnin pohjalta prototyyppi, johon kuului aineettomana osana varhaiskasvatuksen henkilöstölle suunnattu koulutus ja aineellisena osana Unajan ja Untamon Kiekukoppa -musiikkimateriaalipaketti. Maaliskuun viimeisellä viikolla pidettiin koulutukset kolmen espoolaisen päiväkodin varhaiskasvatushenkilöstölle kahtena eri päivänä. Koska koulutukset pyydettiin pitämään päiväkotipäivän aikana, ei jokainen päiväkotiryhmän kasvattajista päässyt koulutukseen, vaan jokaisesta ryhmästä saapui 1–3 henkilöä. Ensisijaisesti koulutukseen osallistui ryhmästä varhaiskasvatuksen opettaja. Yhteensä koulutuksiin osallistui 19 varhaiskasvattajaa. Sovimme myös päiväkodin johtajien kanssa, että koulutukseen osallistuvat jakavat tietoa eteenpäin myös niille, jotka eivät koulutukseen päässeet.

Huhtikuussa 2022 alkoi materiaalin testaus varhaiskasvatuksen arjessa. Prototyyppiä testattiin lopulta kolmessa eri päiväkodissa kuukauden ajan. Yhteensä testaaajia oli 27. Tämän jälkeen toukokuussa pidimme etäpalautetilaisuuden ZOOM-yhteydellä. Tutkimukseen osallistuneet varhaiskasvattajat pääsivät näin kertomaan kokemuksiaan ja kommenttejaan materiaalin käytöstä ja antamaan kehitysideoita materiaalin jatkomuokkauksia varten. Etäpalautetilaisuuden myötä saatiin materiaalin käytöstä tietoa asiakaskokemuksen kautta.

2.3 Tutkimusaineisto

Tutkimusaineistonani opinnäytetyössä käytin omia muistiinpanojani, kuvia ja äänitteitä koulutustilaisuuksista, äänitteitä etäpalautetilaisuuksista sekä Unajan ja Untamon Kiekukoppa -musiikkimateriaalia. Aineistonkeruumenetelmiä valitessani mietin mitkä olisivat parhaimmat tavat saada vastauksia tutkimuskysymyksiini huomioiden myös resurssit, käytännön järjestelyt sekä aineistonkeruuseen riittävä aika.

2.3.1 Muistiinpanot

Muistiinpanot ovat olleet tutkimuspäiväkirjatyypisessä muodossa tiedostona omalla koneellani, jonne olen siirtänyt muistilapuilta tai vihkoihin kirjoittamiani muistiinpanoja. Saaranen-kauppisen ja Puusniekan (2006) mukaan tutkimuspäiväkirjaan voidaan kirjata kaikkea, mitä tutkimusprosessin aikana tapahtuu sekä konkreettisesti että oman mielen sisällä. Tutkimuspäiväkirjaa voi pitää omalla tietokoneella, jonne voi helposti siirrellä kaikkia kirjoittamiaan muistiinpanoja. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006.)

Jo ennen opinnäytetyöni aloittamista olin lähtenyt kirjaamaan ylös erilaisia teemoja ja varhaiskasvatuksen arkisia pulmia, joihin laulut voisivat olla ratkaisu. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajan opinnot, jotka aloitin tammikuussa 2022, ovat toimineet sekä innoituksen että tiedon lähteenä. Näistä opinnoista kertyneet tiedot ja kirjoituksieni sisällöt ovat olleet osa tutkimukseni aineistoa, joihin olen palannut yhä uudelleen.

Koko tutkimusprosessin ajan olen kirjannut ylös ajatuksiani, oivalluksiani, haasteita, ongelmia ja ratkaisuja, joita on tullut esiin tutkimusta tehdessäni. Muistiinpanoja on säveltämis-, sanoittamis- ja sovittamistilanteisiin liittyen, kuvauksista, editoinneista sekä orkesterin kanssa treenailemisesta, ennen ja jälkeen koulutuksen ja etäpalautetilaisuuden.

2.3.2 Koulutus

Koulutusten tarkoituksena oli tutustuttaa varhaiskasvatushenkilöstö materiaaliin ja ohjata heitä käyttämään sitä omassa työssään päiväkodin arjessa. Koska koulutukseen sovittu aika päiväkodin johtajien kanssa oli kaksi tuntia, oli syytä pohtia tarkoin, mitä siinä ajassa pystyin toteuttamaan, jotta koulutus olisi mahdollisimman informatiivinen ja mielekäs.

Alaniska ja Valanne (ei pvm.) ohjeistavat, että lähtökohtana mielekkään ja laadukkaan koulutuksen toteutumiselle ovat mm. se, että oppiminen rakentuu opiskelijan aikaisemmin opittuihin tietoihin ja taitoihin ja että oppija kykenee sovelta-

maan oppimaansa tietyssä tilanteessa sen liittyen hänen todelliseen elämänsä. Oppaassa ohjataan myös asettamaan osaamiselle omia tavoitteita sekä käyttämään vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa osana koulutusta. (Alaniska & Valanne.)

Rakensin koulutuksen näitä asioita silmällä pitäen. Varhaiskasvatuksen henkilöstö pääsi tutustumaan Unajan ja Untamon Kiekukoppa-musiikkimateriaaliin omien työtavoitteidensa, varhaiskasvatukselle säädettyjen tavoitteiden sekä kokopäiväpedagogiikan tavoitteiden näkökulmasta käsin. Koulutus mahdollisti varhaiskasvatushenkilöstöä perehtymään materiaaliin liikkuen, soittaen, laulaen sekä keskustellen ja näin antoi tilaa myös heidän näkemyksilleen ja ajatuksilleen. Koulutukset tallennettiin äänitiedostoille. Ennen koulutusta varhaiskasvatushenkilöstölle jaettiin asianmukainen tiedote tutkimuksesta (ks. liite 1) ja tutkittavan suostumus -lomakkeeseen (ks. liite 2) kerättiin jokaisen tutkimukseen osallistujan allekirjoitus.

Koulutuksissa tehty jam board keräsi tietoa varhaiskasvatushenkilöstön tällä hetkellä merkityksellisistä tavoitteista, joihin he koulutuksen aikana kirjasivat laulamisen ja materiaalin mahdollistamia tuki- ja apukeinoja. Muistilaput kuvattiin aineistoksi tutkimusta varten.

2.3.3 Etäpalautetilaisuus

Puusan ja Juutin (2020) mukaan tyypillistä kvalitatiiviselle tutkimukselle on, että se pyrkii tuottamaan jostakin ilmiöstä rikasta ja yksityiskohtaista tietoa. Sellaista tietoa tavoitellaan niiltä ihmisiltä, jotka toimivat luonnollisessa ympäristössään. (Puusa & Juuti, 2020 Johdanto.) Etäpalautetilaisuus antoi mahdollisuuden tällaisen tiedon saamiselle.

Haasteltaessani varhaiskasvatushenkilöstöä materiaalipaketin käytöstä vapaamuotoisesti palautetilaisuudessa sain arvokasta tutkimusaineistoa. Hirsjärven mukaan haastattelujen etuna on se, että ne ovat avoimempia ja joustavampia

kuin esimerkiksi lomakekyselyt. Lisäksi haastateltaessa voidaan esittää lisäkysymyksiä sekä tarkentavia kysymyksiä, jolloin vastausten tulkinta helpottuu.

(Hirsjärvi ym., 2013.)

Aineistonkeruumenetelmänä etäpalautetilaisuudessa toimi teemahaastattelu. Varhaiskasvatushenkilöstö sai vapaasti antaa palautetta ja kehitysideoitaan, mutta kysymykset olivat valmiiksi teemoiteltu tukemaan tutkimuskysymyksiin vastaamista. Haastattelun kysymykset olivat jaoteltu teemoihin: käyttäjäkokemus, kokopäiväpedagogiikka, oppiminen ja apu sekä tavoitteisiin vastaaminen. Saaranen-Kauppinen ja Puusniekan (2006) mukaan teemahaastattelu on hyvä keino saada tietoa vähemmän tunnetuista ilmiöistä ja asioista. Siinä puhumisjärjestys on vapaa eikä kaikkia asioita tarvitse puhua samassa laajuudessa kaikkien haastateltavien kanssa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Etäpalautetilaisuudet tallennettiin äänitiedostoiksi.

Koulutuksen päätyttyä kerroin esimerkkejä siitä minkälaisia asioita etäpalautetilaisuudessa kysytään. Mainitsin, että kysymykset liittyvät heidän kokemuksiinsa, palautteeseen sekä kehitysehdotuksiinsa materiaalin käytöstä. En kuitenkaan antanut tutkimukseen osallistuneille varhaiskasvattajille tarkkoja kysymyksiä siitä minkälaisia asioita heidän tulisi havainnoida vastattavaksi etäpalautetilaisuutta varten. Tämä siitä syystä, että halusin antaa osallistujille mahdollisuuden havainnoida vapaasti sellaisia asioita, jotka he itse kokivat tärkeinä.

2.3.4 Musiikkimateriaali

Tutkimuskysymyksiin vastaamisen kannalta tämä aineisto oli olennaista. Aineistonani toimivat valmiit kappaleet, laulujen demot, sovitukset, lyriikat, videot, treeniäänitykset sekä jokaisesta laulusta tehdyt toimintaohjeet varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Näitä analysoimalla sain vastauksia kolmanteen tutkimuskysymykseeni.

Säveltäessäni lauluja ja kirjoittaessani laulun sanoituksia otin huomioon varhaiskasvatuksen tavoitteet, kokopäiväpedagogiikan ajatusmallin, varhaiskasvatuksen arjen kulun ja käytin hyväkseni kokemustani lasten kanssa työskentelystä

varhaisiän musiikinopettajana. Monet laulujen sanat muodostuivat laulaessani omien lasteni kanssa kotona arkisia toimia tehdessämme, mutta osa lauluista vaati vielä syvempää mietiskelyä ja asiaan pureutumista. Suurin osa esimerkiksi tunne- ja kaveritaitoa käsittelevistä lauluista vaativat hyvinkin pitkää pohdiskelua ja tarkkaa suunnitelmaa laulun tavoitteista.

2.4 Aineiston analyysi

Aineiston analyysimenetelmänä käytin teemoittelua, jossa on tavoitteena hahmottaa tutkimusaineistosta keskeisiä aihepiirejä eli teemoja. (Jyväskylän yliopisto, 2016). Teemahaastatteluiden aineiston sekä koulutustilaisuuksista saadun aineiston litteroin kirjalliseen muotoonsa, luin tarkasti läpi moneen otteeseen etsien tutkimuskysymyksiin vastaavia teemoja ja jaoin tämän jälkeen teemoittain. Teemoiksi hahmotin aiheita, jotka toistuivat aineistoissa erilaisissa muodoissa.

Aineistosta tärkeimpinä teemoina nousivat esiin laulujen helppokäyttöisyys, materiaalin sovellettavuus, materiaalin apu pedagoginen tavoitteenasettelu, kokopäiväpedagogiikan toteuttamisen mahdollisuus, sanoitusten sopivuus sekä lapsen näkökulma. Näitä avaan tarkemmin tuloksissa. Seuraavassa taulukossa esimerkki teemoittelusta.

Sitaattiesimerkki	Yläteema	Teema	Alateema
"Ne (laulut) oli tosi selkeitä, ja lyhyitä. Se on pääasia siinä, se on lyhyt ja tarkka se viesti on selkeä ja tarkka. Se auttaa tosi paljon, koska jos se olisi joku pitkä laulu tai jotain.. se on semmoimen lyhyt ja sit memmään syömään. Siis tosi pieni."	Materiaalin sopivuus	Laulujen helppokäyttöisyys	Laulut lyhyitä, Yksinkertaisia Helpot oppia, Helpot ottaa käyttöön heti Laulujen viesti selkeä ja tarkka
"Ja sit toi on aika monipuolinen kuitenkin et saat päättää et halut sä just vaan ne nuotit ja ite niinku keksii sit sen vai sit se äänite vai sit toi video "		Materiaalin sovellettavuus	Tilannekohtaisesti Ryhmäkohtaisesti Käyttäjakohtaisesti Laulujen sanoitusten muuttaminen Laulujen pituuden muuttaminen Materiaalin monipuolisuus Leikkien muokattavuus
"Kun on eritilanteisiin materiaali, niin kyllä se musiikki aina rauhoittaa tilannetta ja lisää sitä lapsen semmosta huomaa ja keskittyy ja tulee mukaan siihen helpommin. Ihan kukatahansa meistä voi ottaa laulun mukaan mihin tahansa tilanteeseen ja se auttaa sitä toimintaa."		Materiaalin apu	Rauhoittaa tilanteita Lisää keskittymiskykyä Houkuttelee tilanteeseen mukaan Kielenkehitys Perussanasto /arjen sanasto S2-lasten toiminnan sanoittaminen Vuorovaikutustaidot Ennakointi Ryhmyttäminen Piristää lasta
"Tuntuu, että sit tommoset valmiit matsut, jotka selitetään vielä auki, jossa on jo ne tavoitteet, niin sit on semmonen jee, nyt voin ehkä just ottaa sieltä ne mitkä sopii."		Materiaalin pedagoginen tavoiteenasettelu	Vastaa varhaiskasvatuksen tarpeisiin Materiaali tehty vastaamaan varhaiskasvatuksen tavoitteisiin Pedagogiset tavoitteet

Taulukko 1. Esimerkki teemoittelusta

Teemoittelun apuna käytin koodausta merkitsemällä värikoodein samankaltaisia kohtia aineistosta. Koodauksen avulla etenin teemojen muodostamisesta ja ryhmittelystä yksityiskohtaisempaan tarkasteluun, jonka avulla päästiin tarkempaan analyysiin ja johtopäätöksiin.

3 Musiikki kokopäiväpedagogiikan tukena

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi julkaisi 6.9.2019 raportin koskien varhaiskasvatuksen laatua arjessa ja sitä kuinka varhaiskasvatussuunnitelmien toteutuminen tapahtuu päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Varhaiskasvatus-toiminnan sisällöllinen arviointi toteutettiin keräämällä tietoa sekä kunnallisten että yksityisten varhaiskasvatuksen työntekijöiltä. Tässä kyselyssä henkilöstö arvioi itse varhaiskasvatus toiminnan laatua, pedagogista toimintaa sekä tavoitteiden toteutumista.

Vastauksista, jotka koskivat taiteellisen ilmaisun toteutumista varhaiskasvatuksessa, selvisi raportissa taidekasvatuksen heikko asema varhaiskasvatuksen

arjessa. Arvioinnin (Repo ym., 2019) mukaan musiikkikasvatus ei kuulunut osaksi varhaiskasvatuksen päivittäistä arkea vaan oli vain satunnaista osassa päiväkotij- ja perhepäivähoitoryhmiä. 61 % vastaajista raportoi, että suunnitelmallista ja ohjattua musiikillista toimintaa oli viikoittain. Ainoastaan 29 % henkilöstöstä raportoi päivittäisestä musiikkikasvatuksesta ja 10 % raportoi, että musiikkikasvatusta tapahtui kuukausittain tai jopa harvemmin. (Repo ym., 2019, s. 85.)

Syitä siihen, miksi musiikkia tulisi olla varhaiskasvatuksessa on monia. Varhaiskasvatuslaissa (540/2018) 3 §:ssä määritellään varhaiskasvatuksen tavoitteeksi jokaisen lapsen kehityksen, terveyden, hyvinvoinnin ja kokonaisvaltaista kasvun edistäminen sekä monipuolinen pedagoginen toiminta, jota toteutetaan taiteeseen ja kulttuuriperintöön perustuen (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 3). Myös varhaiskasvatuksen perusteissa (2022) ilmaistaan tavoitteeksi tukea lapsen musiikillisen ilmaisun kehittymistä ja tutustuttaa lasta eri taiteenaloihin sekä kulttuuriperintöön. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa nostetaan esiin kulttuurin vahva merkitys osana lapsen identiteettiä ja taiteellisen ilmaisun ajattelua sekä oppimista kehittävänä toimintana (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2022, s. 45).

Hongisto-Åbergin ym. (2001) mukaan musiikin kognitiiviset hyödyt näkyvät muun muassa kielen, ajattelun ja havaitsemisen kehityksessä. Motoriset, sosiaaliset ja emotionaaliset hyödyt näkyvät esimerkiksi kehonhallinnan, hyvien vuorovaikutustaitojen ja tunteenkäsittelyn kehityksessä. Musiikki vaikuttaa älylliseen, sosiaaliseen, fyysiseen sekä tunne-elämän kehitykseen, opettaa luovia ongelmanratkaisun taitoja ja luo onnellisuuden tunnetta. (Hongisto-Åberg ym., 2001, s. 95.)

Oman työni kautta olen havainnut, että monet musiikkioppilaitokset ovat halunneet tuoda musiikkileikkikoulutoiminnan ja sen hyödyt mahdollisimman helposti lasten ja lapsiperheiden saataville. Yhtenä ajatuksena saada lisättyä musiikkitoimintaa varhaiskasvatukseen ovat olleet päiväkotimuskarit. Päiväkotimuskarin hyöty on siinä, että se tavoittaa nekin perheet, jotka syystä tai toisesta eivät

pääsisi musiikkiopistoon paikan päälle ja näin ollen jäisivät musiikkitoiminnan ulkopuolelle. Lisäksi päiväkotimuskari toteutuu päiväsaikaan, jolloin lapset ovat virkeimmillään, toimii yhteistyössä päiväkodin henkilökunnan kanssa ja tarjoaa vielä vapaaoppilaspaiikkoja vähävaraisimmille.

Musiikkileikkikoulutoiminnan viemistä päiväkoteihin on mielletty joissain kaupungeissa eriarvoistavaksi toiminnaksi. Koppisen (2013) mukaan se on kielletty esimerkiksi helsinkiläisissä päiväkodeissa. Ajatuksena on ollut, että jos kaikki ryhmästä eivät voi osallistua musiikkileikkikoulutunnille sen maksullisuuden vuoksi, laittaisi se lapset epätasa-arvoiseen asemaan. (Koppinen, 2013.) On kuitenkin esitetty ajatuksia myös päiväkotimuskarien puolesta. Koskelon (ei pvm.) mukaan kaikki eivät ole kiinnostuneita muskaritoiminnasta, muskarituntien pitäminen vapauttaa lisäksi muulle ryhmälle ja mahdollistaa hetken pienryhmätöiminnälle. Päiväkotimuskareiden myötä musiikki on tullut myös niiden lasten elämään, jotka eivät välttämättä olisi osanneet sitä muutoin etsiä. (Koskelo ym., ei pvm.)

Vaikka musiikkileikkikoulu tulisi varhaismusiikkikasvattajan tuomana lapsen päiväkotiin saakka ja vaikka vapaaoppilaspaiikkoja tarjottaisiinkin niille, joilla ei muuten olisi harrastukseen varaa, kaikki eivät kuitenkaan ole kiinnostuneita juuri päiväkotimuskareista. Lisäksi Karvin (Repo ym., 2019) varhaiskasvatuksen laatua koskevassa raportissa yhdeksi musiikillisen ilmaisuuden puutteellisuuden syyksi selvisi juuri päiväkotimuskarit, jotka koettiin korvaavaksi toiminnaksi erikseen järjestettävälle viikottaiselle musiikkituokiolle, vaikka siihen eivät kaikki lapset osallistuneet ollenkaan. Varhaiskasvatuksen perustehtävään kuuluu olennaisesti taiteellinen kokeminen sekä ilmaisuus ja sen tulee kuulua ilmaiseksi jokaiselle lapselle. (Repo ym., 2019, s. 94.) Päiväkotimuskarit eivät missään tapauksessa korvaa päiväkodin järjestämiä musiikkituokioita vaan molemmilla on omat ja erittäin tärkeät tehtävänsä lapsen kehityksen kannalta.

Ajatus vain viikoittaisesta musiikkitoiminnasta varhaiskasvatuksessa tuntuu siltikin mielestäni kovin riittämättömältä. Ymmärtäen musiikin hyödyt lapsen koko-

naisvaltaisen kehityksen kannalta tulisi musiikin olla mukana lapsen jokapäiväisessä toiminnassa. Musiikkituokioiden päivittäinen järjestäminen, suunnittelu ja tavoitteenasettelu voi tuntua työläältä ajatukselta. Musiikin sisällyttäminen osaksi lasten jokapäiväistä arkea ei kuitenkaan tarvitse olla jokapäiväisissä päiväkodin järjestämissä tuokioissa ollakseen pedagogista ja tavoitteellista.

3.1 Musiikin vaikutuksista lapsen kehitykseen

Musiikin hyötyä lapsen kehityksen kannalta on tutkittu paljon. Aivotutkija Minna Huotilainen kertoo 6.7.2016 YLE Areenassa julkaistussa podcastissa tutkimuksista, joita on tehty muusikoille ja musiikkia harrastaville lapsille. Niissä on ilmennyt esimerkiksi tehostumista aivoalueilla, kuten motorisessa, tunto- ja kuulojärjestelmässä sekä otsalohkon alueella, joka säätelee esimerkiksi tarkkaavaisuuden käyttöä. Lisäksi musiikkia harrastavilla lapsilla kognitiiviset taidot kuten muistiin, tarkkaavaisuuteen tai havaitsemiseen liittyvät taidot ovat kehittyneet nopeammin, mikä näkyy heidän toiminnassaan esimerkiksi puheen havaitsemisen, tarkkaavaisuuden ja melussa kuulemisen taitoina. (Huotilainen, 2016.)

Linnavalli ym. (2018) esittävät, että vain 45 minuuttia musiikkileikkikoulutoimintaa viikossa kehittää jo lasten kielellistä kykyä ja musiikin harrastamisella on suora yhteys oppimiseen (Linnavalli ym., 2018, s. 1–8). Linnavalli ym. (2018) esittävät myös monia tutkimuksia siitä, kuinka musiikin harrastaminen useammin kuin kerran viikossa vaikuttaa. Tuloksissa on ollut esimerkiksi lukutarkkuuteen, lukihäiriöön, fonologiseen tietoisuuteen ja foneemien käsittely- ja lukutaitoihin liittyviä positiivisia vaikutuksia. (Linnavalli ym., 2018, s. 1–7.)

Ruokosen (2021) mukaan musiikin kokonaisvaltaisen kokemisen kautta voi vaikuttaa huomattavasti lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen (Ruokonen, 2021). Ruokonen (2020) esittää, että taiteellisen ilmaisun avulla myötävaikutetaan niin lapsen itseluottamukseen, mielikuvitukseen kuin minäpysyvyyden tunteeseen. Taiteellinen toiminta vahvistaa lapsen kognitiivisten, emotionaalisten, sosiaalisten ja fyysisten vahvuuksien ja taitojen kehittymistä. Ruokosen mukaan

jo varhaiskasvatuksessa tulisi olla yhdenvertaiset mahdollisuudet tutustua taiteisiin ja luoda taiteellista ilmaisua, toimintaa, kokemuksia sekä luovuutta tukeva oppimisympäristö. (Ruokonen, 2020, s. 7.)

Musiikki on jokaisen lapsen oikeus ja sitä tulisi olla tasavertaisesti jokaisen lapsen elämässä heidän mielenkiinnon kohteistaan riippumatta (Ruismäki ym., 2011, s. 231–234). Varhaiskasvatuksessa kokopäiväpedagogiikkaa tukevat laulut voisivat olla ratkaisu tähän. Musiikki ja erityisesti laulujen käyttö kokopäiväpedagogiikan tukena ei olisi ainoastaan lapsen kehittymistä tukevaa toimintaa vaan myös suuri apuväline varhaiskasvatuksessa.

3.2 Kokopäiväpedagogiikka käsitteenä

Mertala (2020) kertoo kokopäiväpedagogiikan olevan työväline lapsen kokonaisvaltaiseen pedagogiseen tukemiseen. Se on toimintaa, jossa kasvatukselliseksi ja opetukselliseksi tilanteiksi ei rajata ainoastaan niin kutsuttuja opetus-tuokioita, vaan kaikki arjen kohtaamiset ja toimet nähdään pedagogisesti arvokkaina tilanteina. (Mertala, 2020, s. 13.) Lämsän (2021) mukaan kokopäiväpedagogiikassa tavoitteellisuus ei yllä ainoastaan jo ennalta suunniteltuihin tilanteisiin vaan on mukana kaikissa tapahtumissa läpi päivän. Kokopäiväpedagogiikan ajatuksessa varhaiskasvatuksen tavoitteet ja pedagoginen tavoitteellisuus ovat läsnä kaikessa toimissa, niin arkisissa tilanteissa, spontaaneissa hetkissä kuin pienissä toistuvissa hetkissä. (Lämsä, 2021 s. 82.)

Kokopäiväpedagogiikkaan kuuluvat kaikki päivän perustoiminnot. Näitä ovat esimerkiksi vessassa käynti, käsienpesu, ruokailu sekä pukemis- ja riisuutumistilanteet. (Kettukangas, 2017, s. 19; Lämsä, 2021, s. 79–80). Mielestäni kokopäiväpedagogiikka käsitteenä sisältää myös ne päiväkotipäivän aikana tapahtuvat hetket, jotka kiireen tai muun takia ohitetaan ja unohdetaan. Tällaisia voi olla vaikka se hetki, kun lapsi ensimmäistä kertaa saa peukalon hanskassa itse omalle paikalleen tai se, kun joku ryhmässä aivastaa. Laulun avulla tällaisetkin hetket saadaan kasvatuksellisesti merkittäviksi.

Kokopäiväpedagogiikan ajatusmallissa varhaiskasvattajan ”tuntosarvet” ovat jatkuvasti herkällä ja sensitiivinen, lapsen tarpeita huomioiva, työote on kaiken aikaa läsnä. Tiina Lämsä (2021) esittelee kokopäiväpedagogiikan nousseen keskeiseksi tavaksi toimia päiväkodeissa ympäri Suomen. Kokopäiväpedagogiikkaa käsittelevien koulutusten kysyntä on runsasta ja kokopäiväpedagogiikka on vahvasti osana paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa useissa kunnissa. (Lämsä, 2021 s. 79.)

Kokopäiväpedagogiikka on erittäin ajankohtainen aihe ja puhuttaa paljon varhaiskasvatuksessa. Siihen ei kuitenkaan vielä ole tarpeeksi selkeitä toimintaohjeita ja käytännön välineitä. Lämsän (2021) mukaan kokopäiväpedagogiikkaan viitataan usein arjen kielenkäytössä, mutta toimintamalleille on tarvetta. Varhaiskasvatuksen henkilöstö on ilmaissut tarpeensa saada konkreettisia, arkeen sovellettavia tapoja, joilla kokopäiväpedagogiikkaa toteuttaa (Lämsä, 2021 s. 79.)

3.3 Laulut osana arjen rutiinia

On paljon tutkimustietoa siitä, kuinka musiikkikasvatus on osana varhaiskasvatusta, (esim. Linnavalli ym.; 2018, Ruokonen ym., 2021; Paasolainen, 2021; Numminen, 2009) mutta ei tutkimuksia musiikin sisältymisestä kokopäiväpedagogiikan ajatuksen mukaisesti jokaiseen arkiseen tilanteeseen ja spontaaneihin hetkiin. On kuitenkin tutkimuksia siitä, kuinka tärkeää lapsen kanssa olisi laulaa arkipäivän tilanteissa.

Ruokosen (2011) mukaan lapsen kanssa tulisi laulaa yksinkertaisia ja lyhyitä lauluja, jotka liittyvät hänen päivittäisiin tilanteisiinsa. Tällöin lapsen on helppo toistaa ja oppia niitä. Kun vanhempi laulaa lapselle, pystyy lapsi varastoimaan laulusta katkelmia ja prosessoimaan niistä omia lauluja lisäämällä omia mielikuviaan niihin. Lapsen leikkiessä hän voi luontevasti laulella päivän tapahtumia ja ajatuksiaan. (Ruokonen, 2011, 65–66.)

Numminen ym. (2009) esittävät, että jo varhainen kommunikointi äidin ja vauvan välillä laulun keinoin esimerkiksi vaipanvaihtotilanteissa, pukemisessa, syömisessä ja nukuttamisessa on erinomainen keino turvallisten rutiinien luomiseen. Siinä musiikkia käytetään niin hyvän vuorovaikutussuhteen kuin lapsen ja äidin itsensä rauhoittamisen vuoksi ja helpottamaan sekä lapsen että aikuisen toimintaa. (Numminen ym., 2009, s. 11.) Perushoitotilanteet ja siirtymät kevenevät laulujen kanssa ja tuovat lapselle perusturvallisuuden tunnetta sekä auttavat toimimaan tilanteessa ilman kiukkua tai epävarmuutta.

Huutilaisen (2016) mukaan musiikkia, joka liittyy pienten lasten hoitoon, on kaikissa tunnetuissa kulttuureissa. Se johtuu siitä, että laulussa on akustisia piirteitä, jotka korostavat puheen vaikeita opittavaa asioita. Laulamisen avulla lapsen on helpompi oppia ja puheenkehitystä tuetaan laulamalla lapselle tai hänen kanssaan. (Huutilainen, 2016.) Lindeberg-Piironen ja Ruokonen (2017) ovat tutkineet, että yhteistyö lasten kanssa sujuu helpommin musiikin avulla ja että musiikki suuntaa lasten huomion toivottuun toimintaan ei-toivotun sijaan. Kasvatukselliset tilanteet ja päivän toiminnot kuten pukeminen ja nukkumaan meno sujuvat mutkattomasti ja luontevasti silloin, kun lapselle lauletaan tai keksitään tilanteeseen sopiva laululeikki. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen, 2017 s. 104.)

Keskittyminenkin voi myös olla kovalla koetuksella pienen lapsen pitkissä päiväkotipäivissä. Sandbergin (2021) mukaan lapsen tarkkaavaisuuteen ja sen ylläpitämiseen vaikuttavat vahvasti lapsen sen hetkinen vireystila, kiinnostus sekä motivaatio. Jos toiminta tuntuu hankalalta, voi lapsen keskittymiskyky herpaantua jo alkumetreillä, varsinkin motivaation ollessa alhainen. (Sandberg, 2021, s. 83.) Musiikki toimii tässä kohtaa erinomaisena välineenä auttaen lasta keskittymään vielä hetken toimintaan, vaikka hän saattaisi olla jo väsynyt tai nälkäinen. Kun laulut ovat osana arkisia toimia, lapsi oppii liittämään rutiinin lauluun ja toisinpäin. Varta vasten kokopäiväpedagogiikkaa varten sävelletyt laulut ja niitä tukevat toimet ja leikit vastaisivat siis päiväkodin henkilökunnan, varhaisiän musiikinopettajien ja ennen kaikkea lasten tarpeita.

Arjen rutiineissa on paljon hetkiä, joita voi helpottaa lapselle musiikkileikkien, laulujen ja lorujen avulla. Ahonen ja Roos (2021) esittävät, että aikuinen, joka ymmärtää spontaaneiden tilanteiden arvon, kykenee tekemään hetkestä tavoitteellisen (Ahonen & Roos, 2021 s. 159). Kokopäiväpedagogiikan ajatus onkin juuri siinä, että jokainen hetki nähtäisiin pedagogisesti arvokkaana eikä kiirehditäisi sen ohi. Niin kuin äiditkin laulavat vauvoilleen, tulisi varhaiskasvatuksen henkilöstön jatkaa tätä hyväksi todettua käytäntöä päiväkodin arjen tilanteissa.

Spontaanit, improvisoidut laulut ovat hyvä tuki ja lisä, mutta tärkeää olisi, että samat laulut toistuisivat tietyissä tilanteissa, sillä juuri toiston avulla lapsi oppii parhaiten. Tavoitteenani on, että varhaiskasvatuksessa kaikissa päivittäisissä rutiineissa ja arjen tärkeissä perustoiminnoissa olisi käytössä laulu tai laulu-leikki, joka vahvistaisi toimintaa, helpottaisi arkea ja antaisi merkityksen niihinkin hetkiin, joiden ohi saatettaisiin muuten kiiruhtaa.

Varhaiskasvatussuunnitelman (2022) perusteissa lukee:

”Varhaiskasvatuksessa oppimisen lähtökohtana ovat lasten aiemmat kokemukset, heidän mielenkiinnon kohteensa ja osaamisensa. On tärkeää, että uusilla opittavilla asioilla on yhteys lasten kehittyviin valmiuksiin sekä muuhun kokemusmaailmaan ja kulttuuriseen taustaan.” (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, s. 12)

Jos päiväkodin toimintaan saisi nimenomaan lapsen arkeen liittyviä lauluja juuri sen hetkisestä toiminnasta, lauluja, jotka vastaavat niihin kokemuksiin, joita jokaisella lapsella on, toisi se musiikkiharrastuksen hyödyt jokaiselle varhaisikäiselle lapselle. Musiikki tukisi näin ollen lasten jokapäiväistä toimintaa, heidän kiinnostuksen kohteitaan ja olisi yhteydessä siihen toimintaan, mikä kulloisellakin hetkellä tapahtuu.

4 Varhaiskasvatuksen arjen haasteet 3–5-vuotiaiden ryhmissä

Varhaiskasvatuksen arjessa on monenlaisia haasteita, jotka vaihtelevat päivästä ja tilanteesta toiseen. Varhaiskasvatuksella on monia tehtäviä ja tavoit-

teita, jotka määräytyvät varhaiskasvatuslaissa sekä varhaiskasvatussuunnitelmissa. Kansallisen koulutuskeskus Karvin (Repo ym., 2019) raportin mukaan haasteina varhaiskasvatussuunnitelman mukaisten tavoitteiden toteutumisessa nähtiin mm. kiire, suuret lapsiryhmät, henkilöstön vaihtuvuus, lasten osallisuuden liittyvät haasteet sekä tuen tarpeessa olevien ja monikielisen lasten määrä suhteessa resursseihin (Repo ym., 2019).

Pitämissäni koulutuksissa varhaiskasvatushenkilöstölle esitettiin kysymyksiä varhaiskasvatuksen tavoitteista, jotka heidän työssään ovat tällä hetkellä merkityksellisiä. Tavoitteissa tulivat toistuvasti ilmi tietyt asiat: kielen kehitykseen liittyvät tavoitteet, vuorovaikutustaitojen ja kaveritaitojen tukeminen sekä siirtymätilanteiden sujuvuuteen liittyvät tavoitteet.

4.1 Siirtymä- ja odottelutilanteet

Varhaiskasvatuksessa päivittäiset siirtymätilanteet, joihin liittyy odottaminen, ovat useasti hankalia lapsille. Lämsän (2021) mukaan siirtymätilanteet ovat niitä hetkiä, jotka alkavat edellisen toiminnan loppumisesta ja kestävät seuraavan toiminnan alkamiseen saakka. Jotta lapsi tietäisi, mitä häneltä odotetaan ja mitä seuraavaksi tulee tapahtumaan, on siirtymät suunniteltava etukäteen selkeiksi. (Lämsä 2021, s. 84.) Eräs tutkimukseeni osallistunut varhaiskasvattaja kuvasi siirtymätilanteita seuraavalla tavalla:

”Lapsille selkeä käsitys siitä mitä heiltä odotetaan. Jos lapsilla ei ole selkeää kuva siitä mitä tehdään, se tekee siitä vaikeaa. Täytyy olla konkreettiset keinot, jotka ovat aina samat. Ne auttaa lasta tehtävässä.”

Ilman hyvää suunniteltua tekemistä siirtymät voivat aiheuttaa lapsille kärsimättömyyttä ja levottomuutta ja joskus jopa uhmakasta tai muuten ikävää käyttäytymistä. Pedagogisesti hyvin suunniteltu ja toteutettu siirtymä puolestaan tukee lasten kasvua ja kehitystä. Varhaiskasvatuksessa siirtymä- ja odottelutilanteissa käytetään jonkun verran lorupusseja ja laulupusseja, joista saadaan jokin laulu

tai loru odottelun ajaksi. Myös esimerkiksi kim-leikkejä, kuvakortteja ja pelejä käytetään näissä tilanteissa.

Vaikka musiikkia käytetäänkin varhaiskasvatuksessa kokopäiväpedagogiikan tukena esimerkiksi juuri laulupussien muodossa, ovat kappaleet usein vaihtuvia ja tilanteesta irrallisia. Alila & Ukkonen-Mikkola (2018) esittävät, että laadukas pedagoginen toiminta on tavoitteellista, pitkäjänteistä ja perustuu yhteiseen suunnitteluun sekä toteutukseen (Alila & Ukkonen-Mikkola, 2018). Olisikin ensisijaisen tärkeää, että siirtymätilanteisiin ja arjen kaikkiin hetkiin saataisiin jokin selvästi pedagoginen työkalu, joka olisi yhteinen ja selkeä koko varhaiskasvatushenkilökunnalle.

Soini ym. (2013) mukaan etukäteen hyvin suunnitellut siirtymät voivat parhaimmillaan ehkäistä kiusaamistilanteiden syntymistä, tarjota lapselle yhteenkuuluvuuden kokemuksia ja edistää hyvien kaveritaitojen kehittymistä. Arkiset siirtymät voidaan tällöin nähdä myös tilanteina, jotka tarjoavat lapselle mahdollisuuksia luoda rooliaan ryhmän jäsenenä. (Soini, Pyhältö ja Pietarinen, 2013, s. 8.)

Pitämieni koulutuksien aikana varhaiskasvattajien kirjaamat ajankohtaiset tavoitteet liittyivät siirtymätilanteiden sujuvuuteen ja rauhallisuuteen. Myös äänen käyttöön ja keskittymiseen liittyvät tavoitteet näyttivät olevan merkityksellisiä tavoitteita varhaiskasvattajille. Nämä tavoitteet liittyvät kaikkiin tilanteisiin päiväkotiarjessa, myös siirtymiin. Laulamisen koettiin olevan monella tavalla hyödyllistä tavoitteiden toteutumiseksi.

Huotilainen (2021) esittää, että lapselle laulaminen tai lapsen kanssa yhdessä laulaminen lieventää stressiä ja on oiva stressinhallintakeino hankalassa tilanteessa sekä aikuiselle että lapselle. Laulaminen rauhoittaa, vähentää ahdistusta ja saa hyvälle mielelle. Musiikki ja laulaminen vaikuttaa hormonitoimintaa säätelevään osaan aivoja ja vapauttaa hyvää oloa tuottavia endorfiineja. (Huotilainen, 2021.) Jos sama laulu on rutiininomaisesti käytössä aina saman tilanteen yhtey-

dessä, tuo se lapselle turvallisuuden tunnetta. Huotilaisen (2019) mukaan rutii-
nien avulla lapsi voi ennakoida tulevaa tietäen, mitä häneltä odotetaan ja pystyy
jäsentämään päivän rakennetta helpommin. (Huotilainen, 2019, s. 236).

Laulaminen on monipuolista treeniä sekä tarkkaavaisuuden, havaitsemisen ja
keskittymiskyvyn kannalta. Huotilaisen (2019) mukaan laulaessa koko vartalo
tekee työtä, mikä vaatii paljon keskittymistä. Laulaessa keskittymiskyky harjaan-
tuu ja keskittyminen myös muihin tilanteisiin helpottuu. Laulamisella on rauhoit-
tava vaikutus ja se on hyvä keino auttaa ylivilkasta lasta keskittymään hetkeen.
Laulamisen on todettu olevan yhteydessä lasten hyviin kuulohavaintotaitoihin ja
koska se kehittää myös parempaa kielellisen havainnoinnin kykyä, on laulami-
sen todettu myös auttavan lasta saamaan selvää puheesta meluisissakin olo-
suhteissa. Kaikenlainen aktiivinen musiikkitoiminta kehittää mekanismeja, jotka
liittyvät aivoissa kuulojärjestelmän tarkkuutta ja tarkkaavaisuuden säätelyä ole-
viin osiin. Tutkimuksissa on havaittu aivojen kuulotoimintojen, tarkkaavaisuus-
toimintojen ja kielellisten toimintojen kehittyvän nopeammin niillä lapsilla, joiden
arkeen laulut kuuluivat esimerkiksi laululeikkien, lapselle laulamisen tai lapsen
oman lauleskelun kautta. (Huotilainen, 2019, s. 145.)

4.2 Kielen ja puheen kehitys

Varhaiskasvatussuunnitelmassa (2022) kuvataan varhaiskasvatuksen tehtä-
väksi lasten kielellisten taitojen ja valmiuksien vahvistaminen sekä kielellisten
identiteettien kehittyminen. Tavoitteena on tukea lapsen tilannetietoisien kielen-
kehityksen kehittymistä sekä kielellisen muistin ja sanavaraston laajenemista.
(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2022, s. 98–99.)

Kansallisen koulutuskeskus Karvin raportin mukaan kielen kehityksen tukemi-
nen nähtiin merkittävänä tarpeena varsinkin monimuotoisissa lapsiryhmissä,
joissa ei ollut yhteistä kieltä, oli erityistä tukea tarvitsevia lapsia, maahanmuutta-
jataustaisia lapsia tai hyvin nuoria lapsia (Repo ym., 2019). Myös varhaiskas-
vattajien kirjaamissa tavoitteissa ilmeni tarve lasten kielellisten taitojen ja varsin-
kin suomen kielen oppimisen tukemiseen.

Opetushallituksen sivuilla (2023) kerrotaan, että maahanmuuttajataustaiselle lapselle suomen kielen oppiminen on erityisen tärkeää kotoutumisen, myöhempien opintojen sekä työelämässä menestymisen kannalta (Opetushallitus 2023, Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus). Suomenkielisten laulujen käyttäminen arkisia toimintoja tehdessä kerryttäisi lapsen sanavarastoa ja siten opettaisi tilannetietoisten sanojen oppimista. Lastenlaulut, jotka toistavat samaa säkeistöä ja kertosäettä jäävät helposti mieleen ja aktivoivat tehokkaasti lapsen muistia.

Linnavallin (2019) mukaan lukuisat tutkimukset osoittavat, että aktiivisella, usein toistuvalla laulamisella ja musisoinnista on hyödyllisiä vaikutuksia lapsen kielelliseen kehitykseen. Intensiivinen musiikin parissa toimiminen vahvistaa kielellisiä taitoja, kuten äänteiden käsittelyä, puheen erottelukykä, lyhyiden ja pitkien vokaalien erottamista, kielellistä muistia ja lukutaitoa. (Linnavalli, 2019.)

Huotilaisen (2021) mukaan tutkimuksissa on todettu musiikin aiheuttavan aivoissa hyvänlaatuisia muutoksia, joissa esimerkiksi kuuloaivokuoren tarkkuuden on nähty paranevan silloin, kun ihminen itse kuuntelee, soittaa tai laulaa musiikkia. Tämän on todettu tehostavan vieraiden kielten äänteiden havaitsemista ja näin ollen vieraan kielen oppimista. (Huotilainen, 2021.) Huotilainen (2019) esittää myös, että laulamisen avulla kuulojärjestelmä pystyy seuraamaan vaihtelevaa äänenkorkeutta ja löytämään äänen intonaatiosta voimakkaampia tai korkeammalla äänellä lausuttuna tavuja, joiden havaitsemisesta on apua monenlaisissa kielellisissä tehtävissä (Huotilainen, 2019, s. 234). Leikki-ikäinen, joka toimii musiikin parissa, saa voimakasta tukea kielen oppimiseen, sillä musiikki sisältää kielitaitoa tukevia komponentteja. Näitä ovat esimerkiksi kyky erotella äännten piirteitä, kuulomuistin sekä tarkkaavaisuustaitojen parantuminen (Huotilainen, 2019, s. 146).

Tallalin ja Gaabin vuonna 2006 tehdyssä tutkimuksissa selvisi puheen ja musiikin samantyyppiset piirteet. Tutkimukset osoittivat, että sekä puheessa että musiikissa useat hermomoduulit ovat samalla lailla aktiivisia. Tästä kyettiin päättämään, että puhetoiminnoilla voi olla hyötyä musiikkitoimintoihin ja toistepäin. (Jäncke, 2012.) Huotilaisen (2019) mukaan laulaminen on puhetta vaativampi

tehtävä, jossa harjoitetaan yhteistyötä kuulojärjestelmän ja ääntöväylää ohjaavan motorisen järjestelmän välillä. Aivan kuten puhuessakin, tulee laulaessa muodostaa tietyt, sovitut äänteet. Sen lisäksi ne tuotetaan tiettyjä äänenkorkeuksia käyttäen ja rytmisesti määrättyllä tavalla. Tämän vuoksi tehtävä on aivoissa vaativampi kuin puhuessa. (Huotilainen, 2019, s. 146.) Myös vieraan kielen oppiminen on silloin helpompaa, kun kieleen on tutustunut laulujen avulla. Huotilaisen (2019) mukaan laulaminen laajentaa ja joustavoittaa puheen muistimalleja, jolloin lapsi pystyy helpommin omaksumaan myös vieraita kieliä (Huotilainen, 2019, s. 146).

Lapsen musiikillinen kehitys ja kielellinen kehitys liittyvät vahvasti toisiinsa, sillä musiikilla ja puhutella kielellä on paljon yhtäläisyyksiä. Ruokosen (2011) mukaan kun lapselle lauletaan paljon, voi laulaminen vaikuttaa kielenkehitykseen niin, että lapsi voi jopa laulaa ennen ensimmäisiä sanojaan tai oppia ensimmäiset sanat laulun myötä yhtä aikaa (Ruokonen, 2011, 62). Musiikista on apua myös lapsilla, joiden oman äidinkielen kehityksessä on havaittu hidastumista tai muita ongelmia, kuten vaikka lukihäiriöitä. Oppiakseen uusia sanoja ja käsitteitä, tarvitsee kielihäiriöinen lapsi lukuisia toistoja. On erityisen tärkeää, että aikuinen käyttääkin selvästi keskimääräistä enemmän sanoja niiden lasten kanssa kenellä ilmenee kehityksellistä kielihäiriötä. Koska musiikilla on tunnetusti apua kielenkehitykseen, on musiikkia käytetty jo pitkään apuna niiden lasten kanssa, joilla on kielellisiä erityisvaikeuksia.

Laulamisesta ja lauluista on erittäin paljon hyötyä myös maahanmuuttajalapsille avuksi kielen oppimiseen. Lauluista saadaan tukea asioiden sanoittamiseen kuvien ja toiminnan ohella. Huotilaisen (2013) mukaan ne alueet kuulojärjestelmässämme, jotka laajenevat musiikin kuuntelun ja harrastamisen myötä ovat samoja, jotka ovat käytössämme vierasta kieltä havaitessamme. Aivotutkimuksissa on myös osoitettu, kuinka musiikilla on yhteys kykyyn havaita ja tuottaa vaikeitakin vieraan kielen äänteitä. (Huotilainen, 2013, s. 104.) Myös vierasta kieltä harjoitellessa, toistolla on erityisen tärkeä merkitys lapsen oppimisen kannalta.

Vesterinen (2021) esittää, että asioiden oppiminen vaatii kertaamista. Kaikki oppiminen tapahtuu toistojen myötä, kun hermoyhteydet vahvistuvat ja kertaamisen avulla toistettava asiat siirtyvät pitkäkestoiseen muistiin. (Vesterinen, 2021, s. 45.) Etenkin lapsille kertaaminen ja toistaminen ovat oppimisen kannalta erittäin tärkeitä. Kun tuttuja lauluja toistetaan, kehittyvät lapsen sanavarasto, kielellisen ilmaisu vahvistuu ja lapsi oppii paremmin muistamaan pitkiä, monisanaisia lauseita.

Huutilaisen (2016) mukaan pienten lasten hoitoon liittyvissä lauluissa yhtenä yhtenäisenä piirteenä on ollut toistaminen: lyhyet säkeistöt, jotka toistuvat aina uudelleen ja uudelleen (Huutilainen, 2016). Lastenlaulut, jotka toistavat usein samaa säkeistöä ja jäävät helposti mieleen, aktivoivat myös tehokkaasti muistia ja vahvistavat muistijälkeä. Pienet lapset eivät turhaudu useista toistoista ja samoista lauluista, vaan päivän toimintoihin liittyvät toistuvat laulut merkitsevät lapselle turvaa ja rutiinit tukevat lapsen perusturvallisuuden tunnetta.

Strukturoimalla arkea eli jäsentämällä rutiinit tuttujen, toistuvien ja toimintaan liittyvien laulujen avulla huomioidaan myös inklusion myötä tuen tarpeita vaativat lapset, joilla voi olla itsesäätelyn kuten yliaktiivisuuden, tarkkaamattomuuden ja impulsiivisuuden kanssa haasteita. Tuttujen laulujen kertaaminen aina tietyissä tilanteissa helpottaa tuen tarpeisiin vastaamiseen ja lapsen osallistumista yhteiseen toimintaan.

4.3 Vuorovaikutus- ja kaveritaidot

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022) ohjataan henkilöstöä toimimaan esimerkkinä lapsille hyvissä tavoissa, ystävällisyydessä ja myönteisissä kohtaamisissa. Ne luovat perustan hyville vuorovaikutustaidoille erilaisissa tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa. Kaveritaitoja harjoitellaan ratkaisemalla rakentavasti ristiriitatilanteita, tarkastelemalla tilanteita eri näkökulmista ja toisen asemaan asettumalla, jolloin sosiaaliset taidot vahvistuvat. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2022, s. 25.)

Vuorovaikutustaitoja, joita lapsi pääsee harjoittelemaan vertaistensa keskinäisessä vuorovaikutuksessa, kutsutaan kaveritaidoiksi. Laaksosen (2022) mukaan näillä taidoilla on vaikutusta myös moniin muihin lapsuudessa tärkeiksi oppittuihin taitoihin, kuten itsesääätelytaitojen, tunnetaitojen, leikkitaitoihin sekä lapsen kykyyn ilmaista itseään ja omaa toimintaansa toisten lasten kanssa yhdessä toimiessa (Laaksonen, 2022, s. 77). Laaksonen on jakanut kaveritaidot neljään eri osa-alueeseen. Näitä ovat ryhmässä toimimisen taidot, vuorovaikutuksen ylläpitämisen taidot, vuorovaikutukseen liittymisen taidot sekä toisen huomioon ottamisen taidot. Ryhmässä toimimisen taidot liittyvät yhteisten sääntöjen ymmärtämisen ja noudattamisen harjoitteluun ja oppimiseen. Vuorovaikutuksen ylläpitämisen taitoihin kuuluvat palautteen antamisen ja vastaanottamisen harjoittelu. Vuorovaikutukseen liittymisen taitoihin sisältyy se, miten lapsi ottaa osaa asioihin, jotka kiinnostavat häntä. Toisten huomioon ottamisen taidot liittyvät siihen, kuinka lapsi toimii toisia lapsia kohtaan. (Laaksonen, 2022, s. 88.)

Ruokonen ym. (2021) selvittivät, miten musiikkikasvatus liittyy lasten jokapäiväiseen toimintaan ja kehityssuuntauksiin varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen tulokset korostavat musiikin merkitystä varhaiskasvatuspedagogiassa. Niissä ryhmissä, joissa painotettiin musiikkia ja laulua, esiintyi jatkuvaa intensiivistä toimintaa ja vähemmän vähäistä tai keskeytymätöntä osallistumista lasten keskuudessa. Näillä ryhmillä positiiviset tunteet, sosiaalinen sopeutuminen ja sosiaalinen osallistuminen aikuisten kanssa oli kasvanut. (Ruokonen ym., 2021.)

Sainion ym. (2021) mukaan laulaminen kehittää vuorovaikutustaitoja, tukee lapsen sosiaalisia taitoja, lisää hyvinvointia ja luo yhteisöllisyyttä ja näin auttaa lasta ymmärtämään ja käsittelemään erilaisia tunteita. Yhdessä laulaminen ja musisointi on mukavaa yhdessäoloa, joka vahvistaa lapsen vuorovaikutusta niin vertaistensa kanssa kuin myös lapsen ja aikuisen välillä. Yhdessä laulaminen luo yhteisöllisyyden tunnetta, mitä kautta lapsen on helpompi kommunikoida ja tutustua toisiin. Laulaminen ja liikkuminen samassa rytmissä saa aikaan yhteen kuuluvuudesta tunnetta, joka saa aikaan positiivista suhtautumista toisiin, halua auttaa ja tehdä yhteistyötä. (Sainio ym., 2021.)

Huotilainen (2021) esittää, että laulamisaalla on vaikutusta lapsen mielialaan, sillä se vapauttaa onnellisuuteen vaikuttavia hormoneja, kuten oksitosiini-hormonia sekä endorfiineja. Nämä saavat ihmisen hyvälle mielelle ja vaikuttavat positiivisesti vuorovaikutukseen muiden ihmisten kanssa. Laulamisen yhteisöllisten vaikutusten on nähty olevan erittäin tärkeitä tekijöitä lapsen kehityksen kannalta. Myönteiset vaikutukset on havaittu jo leikki-ikäisillä lapsilla luottamuksen ja turvallisuuden tunteen lisääntymisessä ja sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. (Huotilainen, 2021.) Huotilaisen (2019) mukaan lapselle laulamalla tai taustamusiikin avulla voidaan vaikuttaa ihmisen fysiologisen tilan säätelyyn. Taustamusiikki muuttaa tehokkaasti fysiologista toimintaa rauhoittamalla, piristämällä tai vaikka luomalla inspiraatiota. (Huotilainen, 2019, s. 145.) Sainion ym. (2021) mukaan varhaiskasvatuksessa olisi erittäin tärkeää se, että yhteinen laulaminen ja musisointi olisi säännöllistä ja päivittäistä (Sainio ym., 2021).

5 Unajan ja Untamon Kiekukoppa

Unajan ja Untamon Kiekukoppa -musiikkimateriaalipaketti valmistui maaliskuussa 2023. Kehitin materiaalin varhaiskasvatushenkilöstölle johdonmukaiseksi ja yhtenäiseksi työkaluksi, jolla toteuttaa kokopäiväpedagogiikkaa.

Unajan ja Untamon Kiekukopasta löytyy 27 uutta lastenlaulua, nuotit, leikkiohjeet, lauluäänitteet, musiikkivideot, ohjeet materiaalipaketin käyttöön sekä erikseen kuvaus jokaisen laulun kohdalla tilanteesta, jossa kyseistä laulua käytetään ja mitä pedagogisia tavoitteita se tukee. Laulujen teemojen valinnassa on otettu huomioon varhaiskasvatuksen tarpeet, toiveet sekä tavoitteet ja laulut on sävelletty päiväkotipäivän arjen rakenne ja tilanteet mahdollisimman monipuolisesti huomioiden.

5.1 Pedagogiset tavoitteet ja valinnat

Pedagogiset tavoitteet ja valinnat musiikkimateriaalipakettia tehdessäni ovat olleet yhdistelmä musiikkipedagogisia ja toisaalta varhaiskasvatuksellisia lähestymistapoja. Ensisijaisen tärkeää oli, että materiaali tukisi varhaiskasvatuksen tarpeita ja olisi käytännön työkalu.

Erityisen tärkeäksi koin suunnitella laulut oikeisiin hetkiin, jotta niiden avulla, kokopäiväpedagogiikan tavoitteen mukaisesti, voisi auttaa henkilöstöä löytämään mahdollisuuksia ja merkityksiä päivän jokaisesta vuorovaikutustilanteesta.

Toiseksi oli tärkeää saada lapsen osallisuus, mielenkiinnon kohteet ja oma oivaltaminen osaksi kokopäiväpedagogiikkaa tukevaa materiaalia. Kolmanneksi tärkeää oli miettiä tilanteita, joissa laulu pedagogisena välineenä voisi olla myös apukeino tilanteessa toimimiselle ja lapsen tukemiselle tilanteessa. Monet siirtymätilanteet ovat sellaisia tilanteita, joihin varhaiskasvatushenkilöstö oli keskusteluissamme kokeneet tarvitsevansa apukeinoja kuten laululeikkejä. Myös pukeminen, riisuminen ja jonottaminen olivat sellaisia tilanteita, joihin lauluja kaivattiin. Pohdin tämän lisäksi monia muita tilanteita päiväkodin arjessa, joissa voisi laulun avulla tukea lasta, kuten esimerkiksi ruokien maistelussa, pytyllä käymisen rohkaisussa tai erilaisten tunteiden käsittelemisessä.

Laulut jaettiin lopulta neljään eri kategoriaan: perustoiminnot, tunne- ja kaveritaidot, siirtymä-, jonotus- ja odotustilanteet sekä oivaltamaan oppiminen. Kettukangan (2017) mukaan siirtymä-, jonotus- ja odotustilanteiden ajatellaan usein olevan osa perustoimintoja (Kettukangas, 2017), mutta materiaalipaketin käyttämisen ja toimivuuden kannalta laitoin ne omaan kategoriaansa. Näin ollen varhaiskasvattajan on helpompi löytää oikea kappale oikeaan tilanteeseen.

Perustoiminnot-kansio sisältää lapsen perustarpeiden tyydyttämiseen liittyviä välttämättömiä toimintoja, kuten ruokailu, wc-toiminnot, päivälepo, pukeutuminen ja riisuutuminen. Kettukangas (2017) näkee perustoimintoiminnot tilanteina, jotka mahdollistavat lapsen toimijuuden ja osallisuuden kokemuksen. Perustoiminnot eivät olisi vain suoritettavia tehtäviä vaan arvokkaita mahdollisuuksia yhteiseen vuorovaikutukseen lapsen kanssa (Kettukangas, 2017.)

Siirtymä- jonotus- ja odotustilanne -kansioista löytyvät laulut kolmeen yleiseen siirtymään: ulkoiluun siirtymiseen, päivälevolle siirtymiseen ja ruokailuun siirtymiseen. Tämän lisäksi kansioon sisältyy laulu, jota voi käyttää missä tahansa siirtymätilanteessa, siirtymään ennakoinnissa sekä jonotustilanteessa. Tunne-

ja kaveritaidot -kansio sisältää lauluja kaveritaitojen ja erilaisten tunteiden tunnistamisesta, hyväksymisestä, sanoittamisesta ja käsittelemisestä. Laaksosen (2022) mukaan tunne- ja kaveritaitojen opettelu arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa tukee lapsen tunnetaitojen kehittämistä ja auttaa lasta antamaan tilaa sekä omille että toisten tunteille (Laaksonen, 2022). Siksi tunne- ja kaveritaitoihin liittyvät laulut kuuluvat erittäin olennaisena osana lapsen varhaiskasvatuspäivään ja varhaiskasvatukselle asetettujen tavoitteiden toteuttamiseen.

Oivaltamaan oppiminen -kansio sisältää lauluja spontaaneista tilanteista, joita päiväkotipäivän aikana saattaa tulla eteen ja joissa lapsen osallisuus otetaan selkeästi huomioon niin, että lasta voisi ohjata itse oppimaan. Osallisuutta vahvistetaan kappaleissa lapsen omilla valinnoilla, mielenkiinnon kohteilla ja aloitteilla. Lonkan (2015) mukaan lapsi oppii oivaltamaan aikuisen ohjaamana lapsen omista lähtökohdista, kokemuksista ja motivaatiosta lähtöisin. Siinä kasvatustajalla on suuri rooli hyvän vuorovaikutuksen ja innostavan ilmapiirin luomisessa kestävän ja tehokkaan oppimisen saavuttamisessa ja innostavan pedagogiikan tukemisessa. (Lonka, 2015.) Tällaisten laulujen avulla varhaiskasvattaja pystyy tukemaan lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä kannustaa heitä oma-aloitteisuuteen.

Jokaisesta kansioista löytyvät kyseisen kappaleen nuotit, yksinkertainen lauluäänite, musiikkivideo, leikkiohjeet sekä ohjeet siitä, mihin kappale on tarkoitettu ja kuinka sitä voi tilanteessa käyttää. Laulut on mietitty tarkkaan lapsen ikä- ja taitotaso huomioiden. Ne ovat sellaisia, jotka sekä henkilöstö että 3–5-vuotias lapsi pystyisi laulamaan. Orkesterille tehdyissä sovituksissa, jotka myös videoilla kuullaan, on tehty melodioihin pieniä muutoksia ja näin rikastetaan lapsen musiikillista kuulokuvaa.

Jotta musiikkimateriaalipaketti tukisi lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja oppimista, halusin leikin ja liikkeen osaksi kappaleisiin tutustumista ja oppimisen vahvistumista. Sekä Järvilehto (2014) että Kangas (2022) osoittavat, että leikki oppimisen välineenä ja sen merkitys lapsen kasvun ja kehityksen tukemisessa

on iloa tuottava ja tehokas keino. Järvilehdon (2014) mukaan leikin avulla kehitetään lapsen tietoja ja taitoja monipuolisesti ja se on yksi tehokkaimmista tavoista oppia hausalla ja lasta motivoivalla tavalla (Järvilehto, 2014). Kankaan (2022) mukaan leikin avulla oppiminen osallistaa lasta oppimisessa, rikastuttaa lapsen mielikuvitusta ja rohkaisee lasta kokeilemaan, jolloin myöhemminkin elämän ongelmanratkaisukyvyt kehittyvät. Leikissä oppiminen tapahtuu kokeilemisen ja luovuuden kautta, jolloin omat taidot kehittyvät synnyttäen iloa ja nautintoa. (Kangas, 2022.) Musiikkimateriaaliin kootut laululeikit toimivat tehokkaana lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin välineenä.

Musiikkimateriaalini laululeikkien tarkoituksena on tukea monia musiikkiliikunnan kautta saatavia hyötyjä. Seppänen ym. (2017) esittävät, että musiikin mukana liikkuminen ja kehollisuus vahvistaa syvempää oppimiskokemusta aktiivisen tekemisen ja liikkeen kautta (Seppänen ym., 2017). Perkiön (2020) mukaan musiikkiliikunnan kautta kehittyvät monet kognitiiviset, motoriset ja sosiaaliset taidot. Liikkumalla musiikin mukana muisti, ajattelu, keskittymis- ja havainnointikyvyt sekä kuulo-, tunto-, näkö- ja tasapainoaistin käyttö vahvistuu. Musiikkiliikunnan avulla myös sekä vuorovaikutustaidot että kielellinen kehitys harjaantuvat. (Perkiö, 2020, s.12.) Materiaaliin suunnitelluilla laululeikeillä ja videoiden mukana tehtävillä leikkiliikkeillä on siis merkittävä vaikutus lapsen kokonaisvaltaiselle kehitykselle ja motoristeille oppimiselle.

Musiikkimateriaalini tarkoituksena oli hyödyntää eri aistikanavien kautta kulkevaa tietoa, sillä se monipuolistaa opetusta sekä mahdollistaa monimuotoisen oppimisen. Myös Campbellin (2013) mukaan motoriikalla, eli toisaalta niin sanotulla ”itse tekemisellä”, on todettu olevan erityinen merkitys lapsen kokonaisvaltaisessa kehitymisessä. Mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä kiinteämmin motoriikka liittyy lapsen kokonaiskehitykseen. Onkin todettu, että musiikkikasvatuksessa liike ja liikkuminen ovat omiaan kokonaisvaltaisen kehityksen edistämiseksi. Karkeamotoriset harjoitteet ovat pohjana hienomotorisille toiminnoille ja ajatukselle, jotka puolestaan vaikuttavat muun muassa kielenkehitykseen. Aivojen on helpompi työstää tietoa, kun se saadaan monen eri aistikanavan kautta – tämä on erityisen tärkeää myös erityisopetuksessa. (Campbell, 2013,

s. 66–100.) Musiikkimateriaalin on tarkoitus toimia monipuolisena ja tavoitteellisenä välineenä lapsen terveelle kasvulle, kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Leikkiohjeisiin kokosin erilaisia vaihtoehtoja toteuttaa kappaleisiin tutustumista. Sen lisäksi, että videoiden mukana pystyy joko soittamaan tai liikkumaan Unajan ja Untamon videossa esiintyvien leikkiliikkeiden mukana, kehittelin ja suunnittelin erilaisia taidetta integroivia leikkejä, aistielämyksiä (kuten tunto-, haju- ja näköaisteja) tukevia leikkejä, musiikkipedagogisia leikkejä, joissa harjoitellaan esimerkiksi musiikillisia käsittepareja (tasa- ja kolmijakoinen, liike ja tauko) sekä motorisia taitoja tukevia leikkejä. Näitä leikkejä henkilöstö voi hyödyntää esimerkiksi varhaiskasvatuksessa järjestettävissä opetustuokiossa tutustuttaen lapset syvemmin kappaleeseen ja näin vahvistaen lapsen kokonaisvaltaista oppimista.

Musiikkimateriaalia tehdessäni olen pyrkinyt huomioimaan ja toteuttamaan tiettyjä pedagogisesti eettisiä ratkaisuja materiaalin saavutettavuuden ja käytettävyyden lisäämiseksi. Musiikkimateriaali on tehty varhaiskasvatuksen arvojen mukaisesti tukemaan lapsen oppimisen edellytyksiä, edistämään elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 3). Inklusio näkyy varhaiskasvatuksen arvoissa moninaisuuden näkemisen rikkautena sekä syrjimättömyyden ja tasa-arvon vahvistamisena. Inklusion mukaisesti kaikilla lapsilla on oikeus osallistua yhdessä varhaiskasvatukseen esimerkiksi tuen tarpeesta, vammaisuudesta tai kulttuurisesta taustasta riippumatta. Unajan ja Untamon Kieukoppa on suunniteltu sellaiseksi, että kaikki voivat osallistua sen käyttämiseen.

Unaja ja Untamo hahmoina eivät edusta mitään sukupuolia tai sukupuolistereotypioita. He leikkivät kaikkia leikkejä, kaikilla leluilla ja ovat hahmoina kaikille lapsille helposti lähestyttäviä. He tukevat lauluissaan yhteisöllisyyttä, sosiaalista osallisuutta ja turvallista lapsuutta, jossa lapsi nähdään ainutlaatuisena ja arvokkaana sellaisenaan kuin hän on.

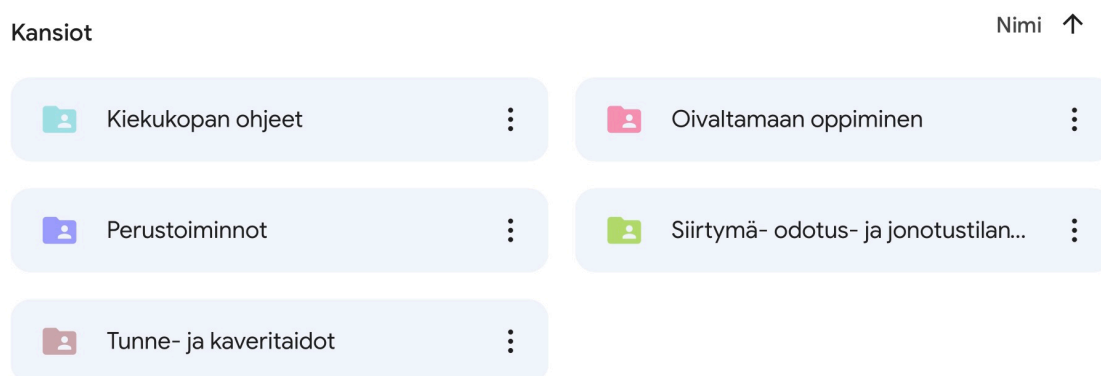
Unaja ja Untamo luovat hyväksyvän ilmapiirin, jossa lapsen on myös turvallista käsitellä eettisiä kysymyksiä. Unajan ja Untamon laulujen avulla lapsen eettisten ajattelun taitoja voidaan tukea pohtimalla esimerkiksi aiheita, jotka liittyvät oikean ja väärän erottamiseen, toisen kunnioittamiseen ja oikeudenmukaisuuteen. Laulujen avulla lapsella on mahdollisuus kehittää tunnetaitojaan, ratkoa ristiriitoja, ilmaista mielipiteitään ja saada kannustavaa palautetta toiminnastaan.

5.2 Materiaalin käyttö

Unajan ja Untamon Kiekukoppa päätyi Google Drive -kansiksi, sillä erilaisia isoja tiedostoja tuli mahduttaa paljon samaan paikkaan. Google Drive oli sopiva alusta ilmaisena pilvitallennuspalveluna, johon pystyi liittämään sekä kuva-, ääni- että videotiedostoja. Jako-oikeudet kansioon annettiin jokaiselle varhaiskasvattajalle sähköpostitse, minkä jälkeen he pääsivät katsojan roolissa käyttämään kansiota. Kun Unajan ja Untamon Kiekukoppa-kansion avaa, näkymään tulevat Kiekukopan ohjeet sekä neljä eri kategorialla varhaiskasvatusarjesta. Materiaalipaketin kansiot on jaettu kategorioihin seuraavalla tavalla:

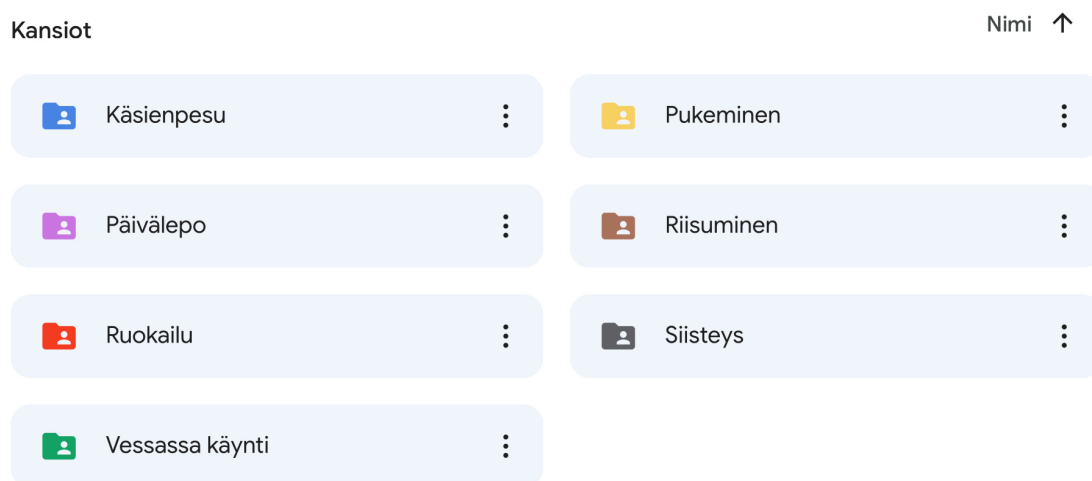
1. Perustoiminnot
2. Siirtymä- odotus- ja jonotustilanteet
3. Tunne- ja kaveritaidot
4. Oivaltamaan oppiminen

Jokaisen kansion sisältä löytyvät laulujen nuotit, leikkiohjeet, lauluäänitteet sekä Unajan ja Untamon leikkivideot (ks. kuva 1).

Kuva 1. Unajan ja Untamon Kiekukoppa-kansio avattuna.

Ohjeet luettuaan varhaiskasvattaja voi valita jonkun kategorian riippuen siitä, mitä tilannetta hän etsii. Seuraavassa kuvassa 2 esitellään Perustoiminnot-kansion sisältö.

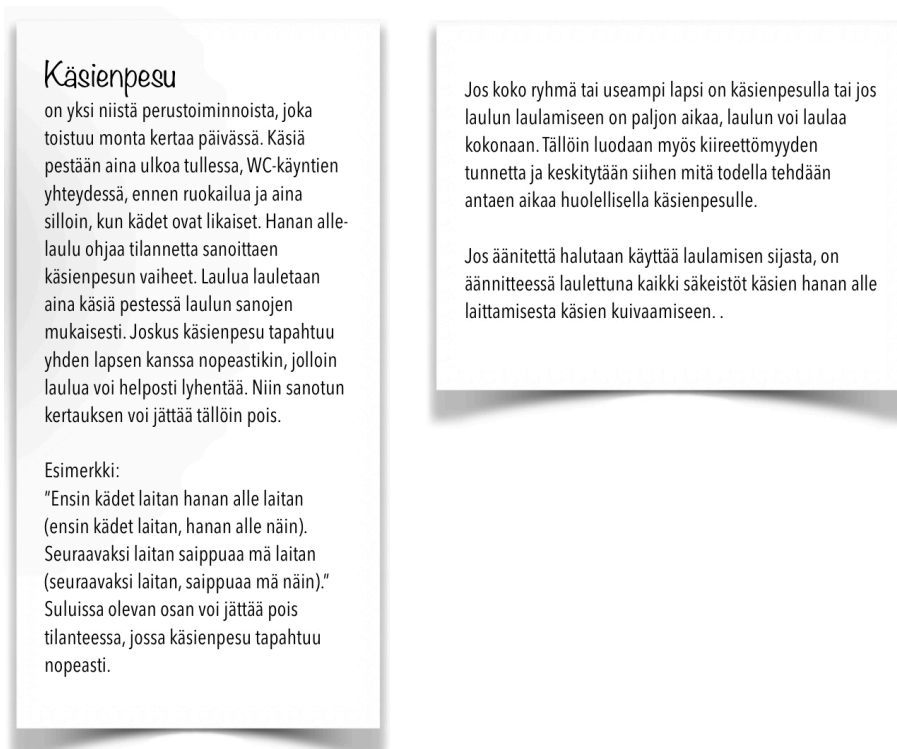
Kuva 2. Perustoiminnot-kansio avattuna.

Perustoiminnot-kansiossa on seitsemän eri lapsen perustarpeisiin liittyvää tilannetta varhaiskasvatuksessa. Tämän jälkeen varhaiskasvattaja valitsee, mihin tilannetta hän haluaa tarkastella. Jos hän valitsee kohdan ”Käsienpesu”, avautuu näkymä seuraavasti (ks. kuva 3).

Nimi ↑	Muokatt... ▼
Ohjeet ja nuotti	18.3.2023
Hanan alle äänite.wav	6.3.2023
Hanan alle.mp4	25.3.2023

Kuva 3. Käsienpesu -kansio avattuna.

Käsienpesu-kansion sisältä löytyvät tällöin ohjeet ja nuotti kappaleen käyttämistä varten sekä lauluäänite ja musiikkileikkivideo. Lauluäänite löytyy opinnäytetyön liitteenä Theseuksesta. Seuraavissa kuvissa 4–5 käsienpesulaulun ohjeet ja nuotti.

Kuva 4. Käsienpesulaulun ohjeet.

Hanan alle

säv. san. Pilvi Szilvay

En sin kä-det lai-tan, ha-nan al-le lai-tan. En-sin kä-det lai-tan

4 ha-nan al-le näin: sh, sh, shh, shhsh!

2. Seuraavaksi laitan, saippuaa mä laitan. Seuraavaksi laitan saippuaa mä näin: plop, plop, plop, plooop!
3. Sitten yhteen hieron, käsiäni hieron. Sitten yhteen hieron käsiäni näin: shuh, shuh, shuh, shuuuh!
4. Vielä kädet kuivaan, kädet vielä kuivaan. Vielä kädet kuivaan pyyhkeeseeni näin: fup, fup, fup, fuuup!

Kuva 5. Käsienpesulaulun nuotti.

Joihinkin tilanteisiin, esimerkiksi ruokailutilanne, saattaa olla kaksi laulua, yksi laulu ruokailuhetkelle laulettavaksi ja toinen maistelun tukemiseen. Nuotit ja ohjeet laulun käyttöön on kirjoitettu molemmista tilanteista erikseen, mutta videossa laulut ovat sovitettu yhteen. Video löytyy opinnäytetyön liitteenä Theseuksesta. Seuraavassa kuvassa 6 esimerkki ohjeesta ja nuotista.

Ruokailu
Ruokailuhetket kaipaavat joskus sujuvuutta. Ruokailulajit ja -lorut on tehty useita, mutta ne ovat yleensä ruoan aliohjelmaa. Tämä ruokailulu sopii käytettäväksi ruokailun yhteydessä positiivisen ilmapiirin lisäämiseksi tai laulaa silloin, kun ruokailu ei syystä tai toisesta näytä sujuvan.

Äänitteellä ja videossa lauletaan jipijestyksessä aamupalasta, lounasta, välipalasta ja sitten päivällisestä. Laulua laulettaessa valitaan se kyseinen ruokailuhetki, millä ollaan ja lauletaan niistä ruoista, mitä syödään.

Esimerkki 1: aamupalalla
"Herkullista ruokaa nautitaan. Puurot, leivät suuhun laitetaan, on aamupalan aika, on aamupalan aika."
Esimerkki 2: lounaalla
"Herkullista ruokaa nautitaan, kalakeitto suuhun laitetaan, on lounasaika, on lounasaika."

Videossa tämä ruokailulu on yhdistetty maistamislaulun "Ham, ham, nam, nam" kanssa yhdeksi kokonaisuudeksi. Leikkiohjeet ovat samat.

Herkullista

säv. nam. Piivi Sotivay-Monto

2. Herkullista ruokaa nautitaan. Lihakeitto suuhun laitetaan. On lounasaika...
3. Herkullista ruokaa nautitaan. Kiisseliä suuhun laitetaan. On välipalan aika...
4. Herkullista ruokaa nautitaan. Kalapaikat suuhun laitetaan. On päivällisaika...

Leikkiohjeet:

1. Videota katsellessa voidaan liikkua Unajan ja Untamon leikkiliikkeiden mukaisesti
2. Laulua voi laulaa tai videota voi katella ja ottaa leikkiastiat, joilla sovitetaan samanaikaisesti: Rumpuina voi toimia kuppit, kiperit ja kattilat, mitä sovitetaan vaikkapa muovivälikkeillä tai kauhilla.
3. Voidaan tehdä erilaisia aistipusseja, missä on esimerkiksi makaronia, mureja, riisiä yms. Pussien sisältöjä voidaan tunnustella ja arvata mitä niissä on. Pussien sisällöt voidaan tyhjentää astioihin ja lusikalla, kädellä tai vaikka pinsetillä siirtää kuppista toiseen.

Pedagogiset tavoitteet:
Edesauttaa lasta keskittymään tekemiseen
Luoda positiivinen ympäristö ryhmän kanssa yhdessä toimimiselle
Voimistaa lapsen aistielämyksiä
Vahvistaa lapsen hienomotoristen taitojen kehittymistä
Tukea lapsen ruokakasvatusta

PiiviSotivay
TUOTANTO

Kuva 6. Esimerkki ohjeesta ja nuotista.

Kiekukopan yleisissä ohjeissa kerrotaan, että jokaista laulua voi käyttää neljällä eri tavalla:

- Laulua lauletaan lapselle tai yhdessä lapsen kanssa toimintaa tehtäessä (esim. käsien pesulla) tai tietyn tilanteen esiintyessä (esim. kun joku ryhmässä aivastaa).
- Lauluäänitettä kuunnellaan yhdessä lapsen kanssa toimintaa tehtäessä tai tietyn tilanteen esiintyessä.
- Videota katsotaan ja leikitään sen mukana (joko videossa esiintyvien leikkiliikkeiden tai leikkiohjeissa olevien erilaisten leikkiohjeiden mukaan).
- Laulua lauletaan tilanteesta erillään (esimerkiksi opetustuokion aikana). Samanaikaisesti lapset voivat soittaa rytmisoittimia tai tehdä leikkiliikkeitä. Laulun voi tällöin myös säestää nuoteista.

5.3 Musiikkimateriaalin integrointi varhaiskasvatuksen arkeen

Musiikkikasvatus kuuluu varhaiskasvatuksessa oppimisen osa-alueeseen ”ilmaisun monet muodot”. Siinä tavoitteena on luoda lapselle musiikillisia kokemuksia ja vahvistaa lapsen kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin. Varhaiskasvatuksessa laadukkaan pedagogisen toiminnan yksi perustehtävistä on huolehtia siitä, että oppimisen osa-alueita toteutetaan monipuolisesti, suunnitellaan, arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti. Näitä tarkastellaan myös pedagogisen dokumentoinnin kautta. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen, 2017 s. 350; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022.) Musiikkimateriaali perustuu siihen, että se tukee varhaiskasvatukselle asetettuja tavoitteita ja auttaa henkilöstöä tarkastelemaan toimintaa ja sen kehittämistä. Varhaiskasvatuksessa lapsen henkilökohtaiseen varhaiskasvatukseen korjattavat tavoitteet asetetaan henkilöstön pedagogiselle toiminnalle (Varhaiskasvatussuunnitelma, 2022), jolloin musiikkimateriaalissa jokaisen laulun kohdalla ilmaistut pedagogiset tavoitteet kirjattiin henkilöstön tavoitteiden mukaisesti lapsen kehitystä tukemaan.

Musiikkimateriaalin vieminen varhaiskasvatuksen arkeen tehtiin koulutuksen kautta ja sen käyttäminen varhaiskasvatuksen arjessa vaati varhaiskasvatushenkilöstön tutustumista ja perehtymistä Kiekukopan sisältöön. Koulutuksen jälkeen materiaalipaketin sisältöön ohjeistettiin tutustumaan valitsemalla muutama keskeinen toiminta tai tilanne, joka omassa ryhmässä kaipaasi tueksi laulun. Tämän jälkeen ohjeistettiin tutustumaan lauluun kuunnellen äänite ja harjoittelemaan laulu. Ohjeista löytyivät monipuoliset käyttöohjeet lauluun tutustumiselle lasten kanssa. Laulut voitiin sen jälkeen ottaa käyttöön arjen tilanteissa ja vahvistaa niihin tutustumista lapsen kanssa videota katsellen ja leikkejä tehden. Kun muutama laulu oli saatu käyttöön, voitiin uusia lauluja ottaa sitä mukaa, kun siltä tuntui.

Ensisijaisen tärkeää kokopäiväpedagogiikan toteutumisen kannalta olisi laulujen laulaminen toimintaa tehdessä tai tapahtuvassa tilanteessa. Tällöin pedagoginen ulottuvuus saadaan jokaiseen hetkeen, jossa laulua käytetään. Kaikki laulut voidaan vaihtoehtoisesti kuunnella tilanteessa myös äänitteeltä. Mielestäni mikään ei kuitenkaan korvaa hetkessä laulettua laulua, ei edes täydellisistä täydellisistä äänite, sillä lapsi rohkaistuu myös itse laulamaan aikuisen laulaessa hänelle ja tuo laulamisen luonnolliseksi osaksi arkisia toimintoja. Laulut ohjaavat tilannetta sanoittaen toiminnan vaiheet. Hetkessä laulettu laulu antaa myös tilaa lapsen omalle, yksilölliselle tempolle. Äänite saattaa aina olla eri ajassa lapsen toiminnan kanssa, jolloin hän ei osaa yhdistää tekemäänsä laulun sanoihin. Myös painotus lauluissa olisi tärkeää. Kun lapsi esimerkiksi käsiä pestessä ottaa tai hänelle annetaan saippuaa, voi silloin myös laulaen korostaa sanaa ”saippua”. Tällöin lapselle vahvistuu käsite siitä, että tämä mitä sanomme, on se mitä juuri tässä hetkessä teemme.

6 Tulokset

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää, miten toteuttamani musiikkimateriaali vastasi varhaiskasvatushenkilöstön tarpeisiin ja kuinka sen avulla voidaan toteuttaa kokopäiväpedagogiikkaa varhaiskasvatuksen arjessa. Lisäksi tutkin, mitkä elementit musiikkimateriaalin lauluista tekivät materiaalista sopivan 3–5-vuotiaille lapsille.

6.1 Materiaalin sopivuus 3–5-vuotiaille

Varhaiskasvatushenkilöstön haastatteluissa ilmeni, että lapset olivat tykänneet lauluista paljon. Varhaiskasvatushenkilöstön mukaan laulut tarttuivat lapsille nopeasti ja sekä sävel, sanat että rytmi jäivät lapsille hyvin mieleen. Laulut olivat lapsille helppoja ottaa haltuun ja oppia. Lapset olivat monessa tilanteessa alkaneet joko hyräillä laulua tai toistaa lauluja itse. Pienten S2-lapsienkin kanssa huomattiin laulujen tarttuvan hyvin. Eräs tutkimukseen osallistunut varhaiskasvattaja kertoi seuraavasti:

”Olemme käyttäneet ham-nam laulua ruokailutilanteissa, ja sen lapset ottivat hyvin haltuun ja laulelevat sitä myös itsekseen.”

Myös videot olivat olleet lapsille mieluisia, ja he olivat innostuneet heti mukaan videon toimintaan. Varsinkin Unaja ja Untamo -hahmot olivat olleet lapsille erityisen mieleen ja jopa kiintymystä havaittiin. Eräs varhaiskasvattaja kertoi lasten ihmetelleen, minne hahmot katosivat, kun pelkkää laulua kuunneltiin ja videota ei tilanteessa käytettykään. Toiminnallisia leikkejä käytettiin myös opetustuokioissa, joiden huomattiin toimivan hyvin. Lapset pystyivät leikin aikana hyvin soittamaan, odottamaan omaa vuoroaan ja vuorottelemaan soittimien kanssa.

Osa lauluista oli suunnattu selvästi pienemmille lapsille, kuten esimerkiksi ”Pis-sata” -laulu, jossa harjoitellaan potalla ja pytyllä käyntiä ja osa isommille lapsille, kuten esimerkiksi ”Kaveritaitoa” -laulu, joka joidenkin varhaiskasvattajan kohdalla jäi käyttämättä siitä syystä, että ryhmässä oli vain kolmevuotiaita. Tässä kohtaa varhaiskasvattajan tehtäväksi jääkin valita sopivat laulut ikä-, lapsi- ja ryhmäkohtaisesti.

Lauluista löytyy paljon elementtejä, jotka tekevät niistä sopivia juuri 3–5-vuotiaille lapsille. Laulujen lyriikat eli sanat ovat juuri 3–5-vuotiaan lapsen kokemusmaailmasta. Laulujen asiat liittyvät vahvasti niihin asioihin, joita tämän ikäiset lapset päivittäin kokevat. Lauluissa lauletaan lapsen jokapäiväisestä arjen toimista kuten ulkoilusta, ruokailusta, käsienpesusta, vessassa käymisestä, siivoamisesta ja pukemisesta. Niissä puhutaan asioista, jotka esiintyvät jokaisen 3–5-vuotiaan päiväkotiarjessa. Päiväkodissa syödään lounasta, välipalaa ja päivällistä. Ruokina voi olla keittoa, banaania, näkkäriä tai vaikkapa kalapuikkoja. Ulkoillessa voidaan liukua liukumäkeä ja pihalle mentäessä puetaan ulkovaatteet. Kädet pestään saippualla ja mennään yhdessä leikkimään. Leikitään duploilla, junaradalla, autoilla tai vaikka pehmoleluilla ja lelut siivotaan koppaan tai laatikkoon.

Laulujen sanoissa huomioidaan 3–5-vuotiaan lapsen mielenkiinnon kohteet. Sanoissa puhutaan tämän ikäisiä lapsia kiinnostavista asioista kuten kavereista, kulkuneuvoista, lumipalloista ja vaikkapa hevosista. Sanat ovat tehty myös tilanteessa muokattaviksi, jolloin varhaiskasvattaja voi vaihtaa esimerkiksi ”Nyt valita saa” -lauluun ne leikit, toimet tai asiat vaihtoehtoiksi, jotka sillä hetkellä päiväkodissa on valittavissa. Valitaanko sitten mitä hedelmiä syödään: omena vai banaani? Päärynä vai mandariini? Tai valitaanko mitä leikitään: junat vai koti-leikki? Nuket vai autorata? Vai onko valittavana toiminta: lukeminen vai piirtäminen? Askartelu vai palapelit? Seuraavassa kuvassa toimintaohjeita laulusta Nyt valita saa.

Valinta
 Tilanteessa, jossa lapsi saa valita, voidaan käyttää tätä laulua.
 Päiväkodissa valintoja on joka päivä. Mitä leikitään, otetaanko maitoa vai vettä, paljon vai vähän ruokaa ja niin edelleen. Valintaa tehdessä on tärkeää selkeät vaihtoehdot ja niitä ei tule olla liikaa. Tässä kappaleessa voi valinnan tehdä kahdesta asiasta. Sanoja muokataan sen mukaan, mitä ollaan valitsemassa.
 Esimerkki:
 ”Nyt valita saa, nyt valita saa, nyt valita saa, mitä syödään. Omena vai banaani? Omena vai banaani?”

Kuva 7. Esimerkki laulusta Nyt valita saa.

Myös videoissa on huomioitu nämä asiat. Unaja ja Untamo ovat lapsille samaisuttavia hahmoja. He tekevät samoja asioita, mitä 3–5-vuotiaat lapset tekevät. He piirtävät, tanssivat, juoksevat, leikkivät leluilla, ajavat polkuautoilla, heittelevät huiveja ja muovaavat taikahiekkaa. Värikkäiden, hauskojen ja helposti lähestyttävien hahmojen lisäksi videossa on esillä leikkivälineitä, leluja ja materiaaleja, joita 3–5-vuotiaiden elämässä esiintyy. Leikkiastioita, pehmolelua, keppihevosiä, sankoja, höyheniä, saippuakuplia, muovailuvahaa. Seuraavissa kuvissa (kuva 12) näkyvät Unaja ja Untamo leikkimässä. Still-kuvat ovat otettu Unajan ja Untamon videoista.

Kuva 8. Unaja ja Untamo videoissa 1. Lumihevonen, 2. Unihiekkaa, 3. Muodostetaan sekä 4. Nyt valita saa.

Laulut ovat lapsen helposti opittavissa. Kappaleet ovat lyhyitä ja melodia yksinkertainen. Sanoissa ja melodioissa on paljon toistoa eikä tempo ole liian nopea tai liian hidas. Yleisesti ottaen kappaleet on kirjoitettu lapsen laulamisen kannalta sopivaan sävellajiin, D-duuriin tai C-duuriin riippuen melodian kulusta. Ne eivät myöskään ole ambitukseltaan laajoja, jolloin myös lapsen on mahdollista laulaa niitä. Joitakin poikkeuksia kuitenkin löytyy kuten kappaleet nimeltä ”Hikka” ja ”Kiukkukattila”, joissa näkyy se, että kappaleet ovat ensisijaisesti tarkoitettu aikuisen laulettavaksi lapselle. Varhaiskasvattaja voi valita itselleen sopivan sävellajin tilanteessa, jossa laulua laulaa. Silloin äänite ei soi taustalla

eikä säestystä ole, vaan laulu lauletaan spontaanisti tilanteen tullessa. Varhaiskasvattaja voi tällöin vaihtaa sävellajia lapsilähtöisesti, jos kokee sen liian korkeaksi tai matalaksi.

Kappaleet ovat tahtilajia 4/4 joitain poikkeuksia lukuun ottamatta. Kappaleiden melodioiden rytmi ei välttämättä ole helppo ollenkaan, vaan leikittelee sanarytmeillä. Tämä ei kuitenkaan ole lapselle haastavaa, vaan päinvastoin: rytmi tukee sanojen ilmaisemista sellaisena kuin ne suomen kielessä lausutaan. Voakaaleita ei venytetä ja konsonanttiparit pysyvät oikeissa kohdissa. Näin sanat eivät vääristy eikä niiden ymmärrettävyys vähene. Tämä tukee lasten kielellistä kehitystä ja suomen kielen oppiminen helpottuu. Seuraavissa kuvissa 13 ja 14 esimerkkejä rytmityksistä, jotka eivät vääristä tai venytä sanoja.

A E A E

Tun - tuu - ko jos-kus kur-jal - ta? (Tun-tuu!)

Kuva 9. Esimerkki laulusta Anna tuntua siltä, kun tuntuu.

D C D D

Kul - ki-ja läh - ti maa - il - mal - le, maa - il - mal - le läh - ti.

Kuva 10. Esimerkki laulusta Maailmalle lähti.

Toinen lasten kielellistä kehitystä tukeva asia on se, että lauluissa käytetään puhtaita riimejä esimerkiksi kurjalta - nurjalta, pyörittelen - heittelen tai taputella - koputella, toisin kuin esimerkiksi epäpuhtaita riimejä, kuten esimerkiksi kurjalta - nurkasta tai pyörittelen - heitellen tai taputella - koputellaan. Tämä auttaa lasta hahmottamaan sanojen taivutusta. Seuraavissa kuvissa 15 ja 16 esimerkkejä puhtaista riimeistä.

Kuva 11. Esimerkki laulusta Ihanasti uinaillaan.

Kuva 12. Esimerkki laulusta Puhalluksen salavoima.

Osassa lauluista on käytetty myös onomatopoeettisia lauluefektejä kuvaamaan jotakin asiaa tai tekemistä. Näitä ovat esimerkiksi käsienpesulaulu "Hanan alle" -laulussa veden ääntä kuvaavat sh, sh, shh -äännet tai "Pissata" -laulun pss, pss. Nämä ovat lapsille erityisen mieluisia, hauskoja ja innostavia. Sen lisäksi ne ovat suujumpaa eli leikinomaista äänneharjoittelua ja suun lihasten vahvistamista, josta hyötyvät kaikki 3–5-vuotiaat lapset.

Laulujen sanat ovat rikastuttavaa ja monipuolista kieltä. Perussanaston ja arki-sanaston lisäksi lauluissa kuvaillaan asioita erilaisin adjektiivein, käytetään symboliikkaa ja kieltä, joka vetoaa kaikkiin aisteihin. Lauluissa kuvaillaan samoja asioita monin eri tavoin kuten kiukuttaa, ärsyttää, suututtaa, harmittaa ja keljuttaa. Laulujen lyriikat sisältävät myös paljon sanaleikkejä sekä lauserakenteiden käännöksiä: "Milo on potalla, potta on Milolla". Seuraavassa kuvassa sanoituksia laulusta Anna tuntua siltä, kun tuntuu.

Tuntuuko joskus kurjalta? Tuntuu!
Se tuntuu kurjalta, siis aivan nurjalta ja aika hurjalta tuntuu!

Tuntuuko joskus iloiselta? Tuntuu!
Se tuntuu ilolta ei yhtään vinolta vaan mieli iloiselta tuntuu!

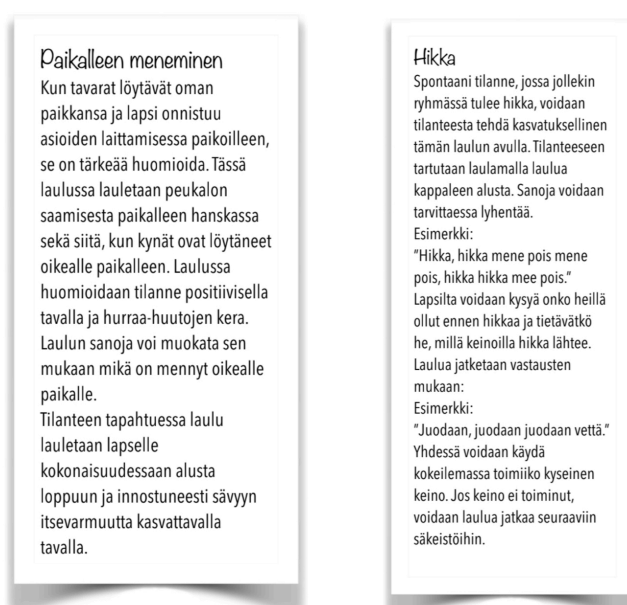
Tuntuuko joskus surulliselta? Tuntuu!
Se tuntuu surulta, mahanpurulta, tummuu, turtuu, murtuu, tuntuu!

Tuntuuko joskus pelottavalta? Tuntuu!
Se tuntuu pelolta, vie ilon elolta, toimintakyvyn keholta, se tuntuu!

Kuva 13. Esimerkki sanoituksista laulussa Anna tuntua siltä, kun tuntuu.

3–5-vuotiaiden lasten kanssa asioiden ja varsinkin tunteiden sanoittaminen on tärkeää. Laulut tukevat tätä vahvasti. Myös lasten osallisuus ja oivaltamaan oppiminen, jotka ovat tämän ikäisille lapsille erittäin tärkeitä, on otettu huomioon monissa lauluissa. Laulujen avulla he pääsevät osaksi toimintaa ja oppimaan oman oivalluksensa kautta. Niissä harjoitellaan myös kohteliaita tapoja toimia ja puhua toisten kanssa, niissä kannustetaan lasta ja iloitaan yhdessä onnistumisista. Seuraavassa kuvassa 18 esimerkit musiikkimateriaalissa olevista toimintaohjeista, joissa on huomioitu lapsen osallisuus, oivaltamaan oppiminen ja lapsen kannustaminen.

Kuva 14. Esimerkit laulujen *Meni minne piti* ja *Hikka* toimintaohjeista.

Laulut lauletaan myös suurimmaksi osaksi lapsen näkökulmasta. Asioita tekee joko lapsi tai ne tehdään yhdessä: "laitetaan, silmät kiinni suljetaan, nautitaan, nyt mennään" jne. Lisäksi lauluissa ja laulujen sanoituksissa on aina positiivinen lähtökohta, ne sisältävät lempyyttä ja ripauksen huumoria. Seuraavassa kuvassa 19 esimerkki laulusta *Hikka*.

3 A A A G A G

Hik - ka, hik - ka me-ne pois! Me-ne pois! Juo - daan, Nieves-kellään, Säiky-tellään, juo - daan, nieles-kellään, säiky-tellään,

7 A G A

juo - daan vet - tä.
nieleskel - lään glun - ks!
säiky - tellään böö! Hui!

Kuva 15. Esimerkki laulusta Hikka.

6.2 Varhaiskasvatushenkilöstön tarpeisiin vastaaminen

Kaikki varhaiskasvattajat olivat yksimielisiä siitä, että toteuttamani materiaali oli sopivaa varhaiskasvatukseen. Materiaalia kuvattiin toistuvasti sanoin: sopiva, hyvä, selkeä, kiva, monipuolinen, helppo, valmis, ja huippumateriaali. Myös sanaa hyödyllinen ja ideaali käytettiin materiaalipakettia kuvaamaan.

Varhaiskasvatushenkilöstö käytti korkeintaan viittä musiikkimateriaalin kappaleista, keskimäärin kuitenkin kahta. Yleisesti ottaen kokeilut koettiin onnistuneiksi ja varhaiskasvatushenkilöstö koki materiaalin tärkeäksi ja hyväksi käyttä.

Materiaali näytti vastaavan varhaiskasvatuksen tarpeisiin. Materiaalin sopivuuteen liittyviä asioita varhaiskasvatushenkilöstön näkökulmasta olivat laulujen helppokäyttöisyys, materiaalin sovellettavuus, materiaalin hyödyt sekä lapselle että henkilöstölle sekä koko materiaalipaketin pedagoginen tavoitteenasettelu.

6.2.1 Materiaalin käyttäminen

Haastatteluissa nousi esiin vahvasti laulujen sopivuus varhaiskasvatuksen käyttöön. Varhaiskasvattajat olivat yksimielisiä siitä, että laulut olivat toimivia, jäivät

helposti mieleen jo muutaman kerran toiston jälkeen ja niiden viesti on selkeä ja tarkka. Henkilöstön näkemyksen mukaan se, että laulut olivat lyhyitä, yksinkertaisia ja toistivat muutamaa lausetta, auttoi paljon ja teki niistä helppoja oppia, muistaa ja ottaa heti käyttöön päiväkotiarjen tilanteissa. Eräs tutkimukseen osallistunut varhaiskasvattaja kommentoi lauluista seuraavalla tavalla:

”Ne oli tosi selkeät, ja lyhyitä. Se on pääasia siinä, se on lyhyt ja tarkka se viesti on selkeä ja tarkka. Se auttaa tosi paljon, koska jos se olis joku pitkä laulu tai jotain... Se on semmoinen lyhyt ja *sit mennään syömään*. Siis tosi pieni.”

Myös koulutuksen kuvattiin olleen hyvä, sopiva ja selkeä ja siinä oli kaikki asiat selitetty hyvin ja tarkasti. Varhaiskasvatushenkilöstön mielestä koulutuksesta jäi hyvä mieli ja kovin innostunut tunne. Moni varhaiskasvattaja oli koulutuksesta lähtiessään jo tietoinen siitä, mitä kappaleita halusivat lähteä käyttämään, mihin tarkoitukseen ja mitä tilannetta varten. Keskustelin koulutuksessa varhaiskasvattajien kanssa seuraavasti:

-Jäikö soimaan päähän?

-Jäi!

-Korvamato tule heti tosta (naurua).

Varsinkin laulut, joita koulutuksen aikana käytettiin, jäivät varhaiskasvattajille parhaiten mieleen ja he kokivat saaneensa ne heti käyttöön. Osa henkilöstöstä oli valinnut materiaalista myös lauluja, joita koulutuksen aikana ei esitelty ja opetelleet ne jälkeenpäin koneelta. Varhaiskasvatushenkilöstön näkemyksen mukaan materiaalin käyttö ja laulaminen päiväkodin arjessa vaatisi henkilöstöltä sitoutumista, aikaa opetella tai tutustua ja jatkuvaa toistoa. Laulut koettiin kuitenkin helpoiksi oppia ja henkilöstöllä oli halua opetella niitä. Eräs tutkimukseen osallistunut päiväkodin varhaiskasvattaja kommentoi seuraavasti:

”Ja kun sen ajan vaan löytää niin helppoahan ne sanat on oppia ja rytmi, että siinä mielessä.”

Kehitysideana varhaiskasvatushenkilöstöllä olikin, että koulutuksen voisi jatkossa jakaa kahdelle eri päivälle, jolloin materiaalia saisi käyttöön enemmän,

opeteltaisiin enemmän lauluja ja useampi varhaiskasvattaja pääsisi osallistumaan ainakin toiseen päivään. Yleisesti koulutuksia pidettiin arvokkaina ja niille annettiin ja varattiin aikaa. Toisena jatkokehitysideana varhaiskasvattajilla oli toive pelkästä instrumentaaliversiosta tai kappaleesta sellaisenaan ilman videota.

Vaikka laulut koettiin helppokäyttöisiksi ja koulutuksen tukevan materiaalin käyttöä, materiaalin alusta koettiin vaikeaksi käyttää. Yhdessä yksikössä materiaali ei auennut Google Drive -sovelluksen kautta ollenkaan, jolloin he latasivat materiaalin Microsoft Teamsiin. Teamsin kautta materiaalia pystyi muuten tarkastelemaan, mutta videot pätkivät välillä. Laulujen kaivaminen läppärin tiedostoista koettiin hankalana ja toivottiin jatkossa helpompaa sovellusta materiaalin käyttöön ja mieluiten taulutietokoneelle eli tabletille.

Kokeilujakson aikana musiikin käytön koettiin lisääntyneen ja materiaalipaketin edistäneen yleensäkin musiikin käyttöä päiväkodissa, esimerkiksi tilanteissa, joissa lasta haluttiin piristää tai rauhoittaa. Varhaiskasvatushenkilöstö koki saaneensa rohkaisua laulamiseen tilanteessa kuin tilanteessa, vaikka oma lauluääni koettiin riittämättömänä tai vaikka laulaminen saattoi herättää lapsissa hämmennystä. Koettiin, että laulaminen vaatisi sekä lapsissa että aikuisissa vielä totuttelua varsinkin isompien lapsien ryhmissä, joissa laulamista ei ole totuttu käyttämään kuin erillisissä opetustuokioissa.

6.2.2 Materiaalin tilannekohtainen soveltaminen

Varhaiskasvatushenkilöstö näki positiivisena asiana materiaalin sovellettavuuden tilanne-, ryhmä- ja käyttäjäkohtaisesti. Henkilöstö oli tyytyväinen siihen, että laulujen sanoituksia pystyi muuttamaan tarpeen mukaan. Laulut pystyivät myös tilanteessa laulamaan joko kokonaan tai vain osittain (pelkkä kertosäe tai pelkkä säkeistö) riippuen siitä kauanko toiminta, esimerkiksi pukeutuminen, kesti.

Monen haastateltavan kohdalla nousi esiin myös positiivinen suhtautuminen siihen, että materiaali oli monipuolinen ja että varhaiskasvattajilla oli itsellään mahdollisuus valita mitä lauluja ja mitä muuta materiaalista (videot, leikit, äänitteet) käyttää oman ryhmänsä tarpeiden mukaan. Eräs tutkimukseen osallistunut varhaiskasvattaja kuvasi materiaalia seuraavalla tavalla:

”Mielestäni nämä laulut sopivat hyvin, kun jokainen valitsee itselleen ja omalle ryhmälleen tarpeelliset versiot ja käyttää niitä alkuun ahkerammin ja kun lapset oppivat ne, he toistelevat niitä itse.”

Aineistoa analysoidessani havaitsin myös keskustelua siitä, miten leikkejä pystyisi muokkaamaan vapaasti tilanteen mukaan. Keksimmekin yhdessä erilaisia käyttömahdollisuuksia samalle laululle ja laululeikille sen mukaan minkä ikäisiä lapsia, minkälainen ryhmä ja ryhmän koko olisi ja olisiko tilanteessa yksin vai toisen aikuisen kanssa. Varhaiskasvattajilla oli heti monia ideoita, joilla toteuttaa lauluja ja laululeikkejä eri tavoin tilanteesta riippuen.

6.2.3 Apua lapselle ja henkilöstölle

Aineistosta selvisi musiikkimateriaalin hyöty varhaiskasvatukseen. Musiikin koettiin rauhoittavan tilanteita, lisäävän lapsen keskittymiskykyä ja tulevista tilanteisiin mukaan. Lauluista koettiin olevan hyötyä ja paljon apua kaikkien lasten kielenkehitykseen, erityisesti perussanaston ja arjen sanaston tukemiseen. S2 -lapsille lauluista oli erityisen paljon hyötyä, sillä laulujen avulla pystyttiin sanoittamaan toimintaa. Toiminta ja kielellinen käsite yhdistyivät helposti laulujen avulla ja sanat jäivät helposti mieleen. Esimerkiksi pukeutumislaulun aikana laullessa hatusta näytettiin samalla hattua ja tämä auttoi lasta havainnollistamaan ja yhdistämään oikean sanan oikeaan asiaan. Aivan kielen oppimisvaiheen alussa varhaiskasvatushenkilöstö käyttäisi vielä kuvaa mukana laulun tukena.

Laulut auttoivat myös nopeuttamaan toimintaa ja edistämään ja sujuvoittamaan tilanteita, kuten pukemistilanteita sekä siirtymä-, jonotus- ja odotustilanteita. Joissakin tilanteissa keskittyminen uuteen tilanteeseen parani tai sitä syntyi. Koettiin myös, että lauluista voisi olla myös apua lapsen oppimiseen yleisesti sekä

vuorovaikutustaitoihin, ennakointiin ja uuden lapsen ryhmäyttämiseen. Laulun avulla voisi myös piristää lasta, jolla on paha mieli.

Materiaalipaketin nähtiin myös vastaavan varhaiskasvatuksen tarpeisiin, sillä siinä oli huomioitu monet eri tilanteet ja juuri ne ongelmakohdat, joita päiväkodin arjen tilanteissa voi olla. Yleisimmät tilanteet, joissa lauluja oli käytetty, olivat odotus- ja siirtymätilanteet, pukemistilanteet, käsienpesu ja ruokailu ja näihin tilanteisiin laulut ainakin sopivat varhaiskasvatushenkilöstön mukaan hyvin.

6.3 Kohti kokopäiväpedagogiikkaa

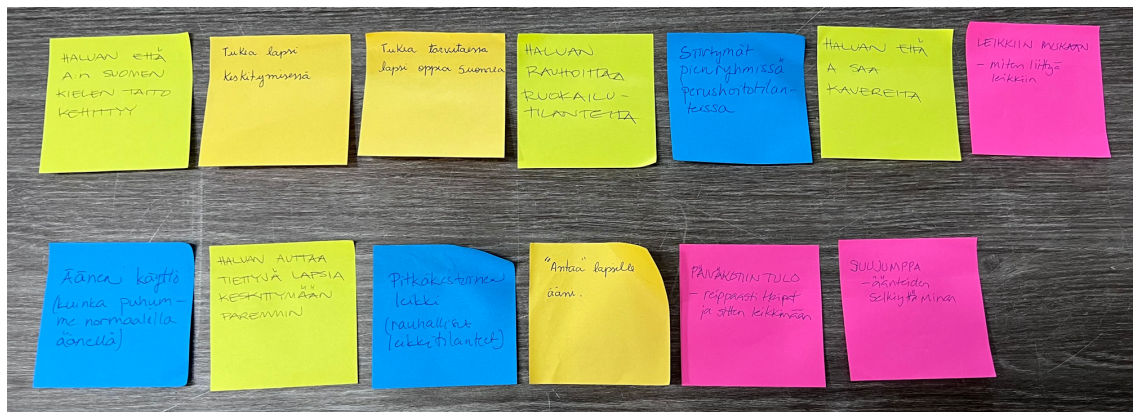
Kokopäiväpedagogiikan tavoitteiden toteutumisen kannalta materiaalin nähtiin toimivaksi apuvälineiksi kahdesta syystä. Lauluja oli tehty lähes jokaiseen varhaiskasvatustilanteeseen ja materiaalissa oli mukana varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet. Näin ollen pedagoginen ulottuvuus olisi mahdollista laulujen avulla tuoda päiväkotipäivän jokaiseen hetkeen.

Eräs varhaiskasvattaja kuvasi koulutuksen jälkeen Unajan ja Untamon Kiekkoppaa seuraavin sanoin:

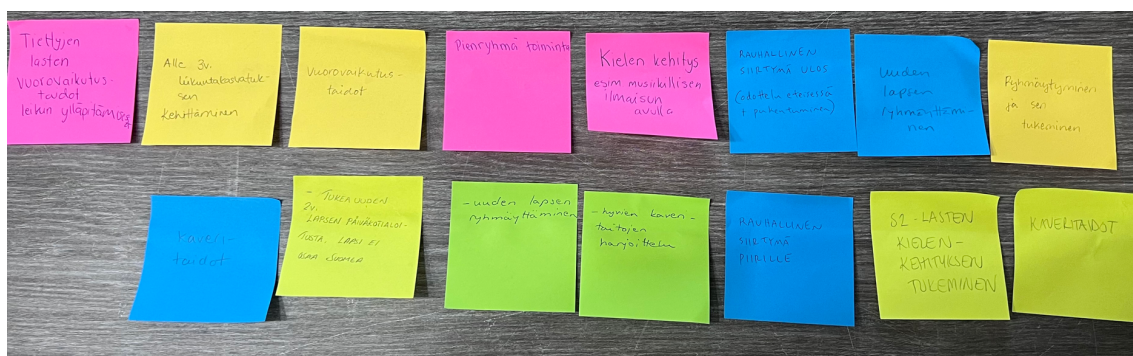
”Ehkä tässä ainakin tälleen kun ei oo kauheesti matskuja, vielä-kään, näin kahden vuoden jälkeenkään, niin tuntuu, että sit tämmöset valmiit matsut, jotka selitetään vielä auki, jossa on jo ne tavoitteet, niin sit on semmonen et, jee!”

Varhaiskasvattajat totesivat koulutuksen aikana, että materiaali oli tehty vastaamaan juuri varhaiskasvatuksen tavoitteita. Erittäin positiivisena asiana pidettiin sitä, että materiaalipaketissa oli huomioitu varhaiskasvatuksen pedagogiset tavoitteet. Koulutuksen aikana kävimme läpi kokopäiväpedagogiikan tavoitteet, varhaiskasvatuksen tavoitteita ja laulamisen hyötyjä. Koulutuksen aikana varhaiskasvatushenkilöstö esitti omat sen hetkiset merkitykselliset ja ajankohtaiset tavoitteet työssään ja he kokivat, että laulamista olisi hyötyä heidän tavoittei-

siinsa. Varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet ohjaavat henkilöstön toimia tukea lasta sen hetkisen tilanteen ja tarpeen mukaan. Seuraavissa kuvissa 16 ja 17 varhaiskasvattajien kirjoittamia tavoitteita kahdessa eri koulutuksessa.

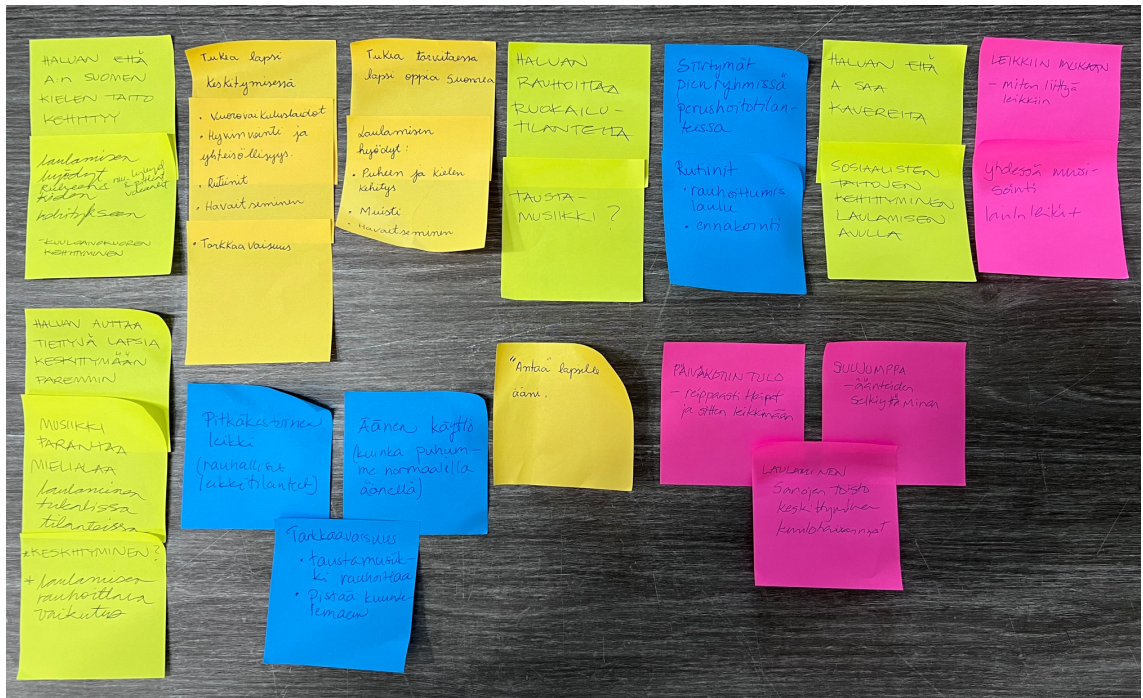
Kuva 16. Varhaiskasvatushenkilöstön kirjaamia ajankohtaisia tavoitteita ensimmäisestä koulutuksesta.

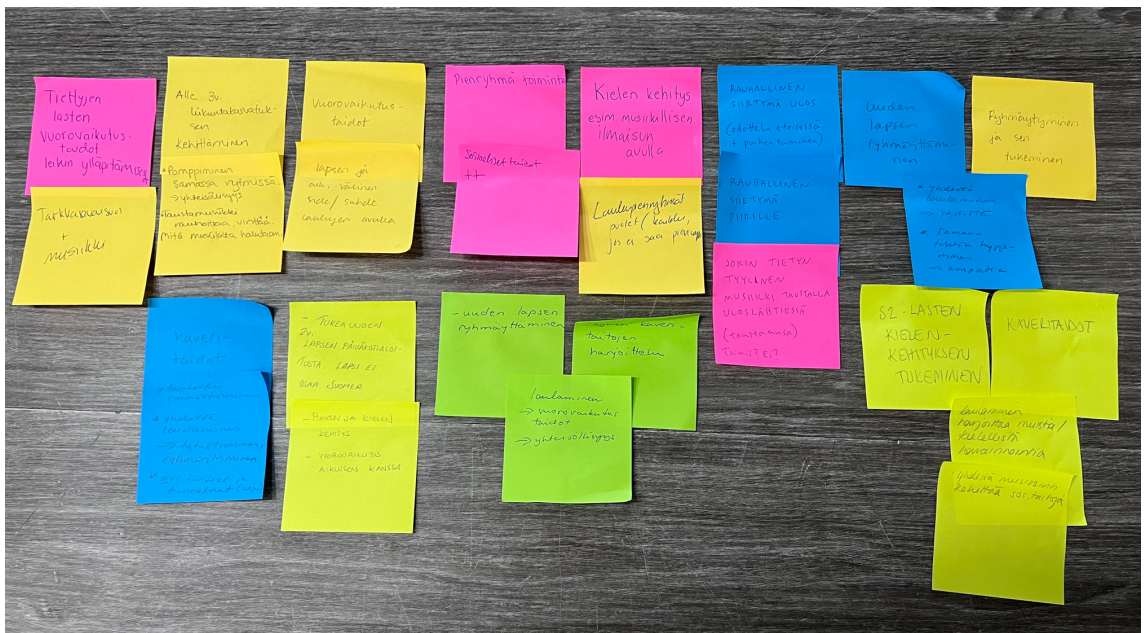
Kuva 17. Varhaiskasvatushenkilöstön kirjaamia ajankohtaisia tavoitteita toisesta koulutuksesta.

Varhaiskasvattajat löysivät koulutuksen aikana laulamisen hyödyistä paljon apukeinoja kirjoittamiinsa tavoitteisiin. Seuraavissa kuvissa 18 ja 19 varhaiskasvattajien kirjoittamia apukeinoja tavoitteisiinsa.

Kuva 18. Varhaiskasvatushenkilöstön kirjaamia apukeinoja tavoitteisiinsa koulutuksen sisällöstä (koulutus 1.).

Kuva 19. Varhaiskasvatushenkilöstön kirjaamia apukeinoja tavoitteisiinsa koulutuksen sisällöstä (koulutus 2.).

Johtopäätöksenä esitetyistä post-it lapuista on, että varhaiskasvatushenkilöstö koki laulamisen olevan hyödyllistä varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumiseksi. Näitä olivat esimerkiksi vuorovaikutustaidot, kaveritaidot, kielen kehitys,

ryhmytymisen tukeminen sekä siirtymätilanteiden sujuvuus. Varhaiskasvatushenkilöstö totesi laulamisen olevan apuväline näiden tavoitteiden toteutumisessa esimerkiksi parantamalla keskittymistä, tarkkaavaisuutta ja havainnointikykyä. Toistuva laulaminen kehitti osallistujien mielestä sekä vuorovaikutustaitoja että kielellisiä taitoja ja laulu tilanteessa luo rutiinin, jonka avulla lapsi pystyy ennakoimaan päivän toimia sujuvoittaen siirtymiä ja muuta toimintaa. Myös se, että pedagogiset tavoitteet oli lisätty jokaisen laulun toimintaohjeisiin, koettiin erittäin positiiviseksi ja tarpeelliseksi asiaksi.

Materiaali nähtiin hyödyllisenä välineenä tukemaan varhaiskasvatuksen tavoitteita erilaisissa tilanteissa. Koettiin, että pedagoginen ulottuvuus voitaisiin saada laulujen avulla moniin erilaisiin hetkiin varhaiskasvatuksen arjessa, sillä lauluja oli useisiin erilaisiin tilanteisiin, lauluista nähtiin olevan hyötyä ja niiden nähtiin mahdollistavan varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumista. Eräs tutkimukseen osallistunut päiväkodin varhaiskasvattaja kommentoikin seuraavasti:

”Tuli mieleen, että tässä on oppimistilanteisiin lauluja, niin sehän on ihan ideaali. Juuri tällaista tehdään!”

Laulut nähtiin tarkoituksenmukaisina tilanteisiin ja hyvänä asiana pidettiin sitä, että niitä pystyi toiminnan aikana laulamaan. Tämä mahdollistaisi varhaiskasvatushenkilöstön näkemyksen mukaan kokopäiväpedagogiikan toteutumisen. Eräs varhaiskasvattaja kommentoi materiaalista seuraavasti:

”Musta se oli hirveen kiva ajatus, että nää on tällaisia just ihan näille hetkille mitä täällä päivittäin tapahtuu.”

Varhaiskasvatushenkilöstö koki myös kokopäiväpedagogiikan toteutumisen kannalta hyvänä puolena sen, että kuka tahansa päiväkodissa pystyi helposti käyttämään materiaalin lauluja eri tilanteissa ja tuomaan tilanteeseen pedagogisuutta. Eräs varhaiskasvattaja kommentoi seuraavasti:

”Kun on eri tilanteisiin materiaali, niin kyllä se musiikki aina rauhoittaa tilannetta ja lisää sitä lapsen semmosta et huomaa ja keskittyy ja tulee mukaan siihen helpommin. Ihan kuka tahansa meistä voi ottaa laulun mukaan mihin tahansa tilanteeseen ja se auttaa sitä toimintaa.”

Yhteenvedona voi todeta, että varhaiskasvatushenkilöstön kokemuksista ilmeni materiaalin sopivuus kokopäiväpedagogiikan välineeksi. Heidän mielestään se sopi hyvin tukemaan varhaiskasvatuksen tavoitteita ja olemaan näin ollen kokopäiväpedagogiikan työväline, sillä lauluja oli moneen lähtöön ja juuri niille hetkille, mitä päiväkodissa päivittäin tapahtuu. Kaikki eivät käyttäneet lauluja joka päivä eivätkä osanneet varmaksi sanoa, tukiko materiaali kokopäiväpedagogiikan tavoitteenasettelua heidän kokeilussaan, mutta uskoivat kyllä, että materiaali yleisesti olisi sellaista, että tukisi.

Useat haastateltavat pahoittelivat, että aikaa ei ole ollut syventyä materiaaliin kunnolla eikä koulutuksen sisältö ollut kulkeutunut kaikille heille, jotka eivät koulutukseen päässeet osallistumaan. Yleisesti harmiteltiin, että on monia ihania koulutuksia ja materiaaleja, joita ei ehdi päiväkodin arjen kiireen keskellä otta-
maan kunnolla käyttöön. Voidaankin todeta myös, että vaikka materiaali nähtiin mahdollisena välineenä kokopäiväpedagogiikan toteuttamiselle, kuukauden mittainen testausjakso ei silti ole riittävä materiaalin omaksumiseen ja käyttämi-
seen kokopäiväpedagogiikan tavoitteiden saavuttamiseksi. Ajan salliessa olisi testausjakson voinut pitää pidempänä ja testausjakson aikana tehdä välikäyn-
tejä päiväkoteihin.

Moni varhaiskasvattaja ilmaisi kuitenkin halunsa käyttää materiaalia jatkossa ja osallistujat toivoivat jatkumoa, jolloin kokopäiväpedagogiikan todellinen hyöty laulujen käyttämisestä päiväkodissa näyttäytyisi. He uskoivat laulujen jäävän osaksi varhaiskasvatuksen arkea. Erittäin positiivisena asiana voi pitää sitä, että lauluja yritettiin kovasti opetella kiireen keskellä, materiaali herätti kiinnostusta ja lauluja todellakin oikeasti käytettiin ja laulettiin varhaiskasvatuksen arjessa. Kasvattajilla oli luottamusta siihen, että ajan löytäessään he pystyisivät omaksumaan laulut ja käyttämään niitä eri tilanteissa. Kun kasvattaja sitoutuu käyttämään laulua arjen tilanteissa, pedagoginen ulottuvuus saadaan jokaiseen hetkeen lapsen ja aikuisen välisessä vuorovaikutuksessa. Näin kokopäiväpedagogiikka voisi tulevaisuudessa toteutua musiikkimateriaalipaketin avulla.

7 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli toteuttaa musiikkimateriaalipaketti, jonka avulla voidaan toteuttaa kokopäiväpedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa. Tämä tavoite toteutui mielestäni hyvin, sillä sekä koulutuksen että *Unajan ja Untamon Kiekkoppa* -materiaalin koettiin varhaiskasvatushenkilöstön kanssa käydyissä palauttekeskusteluissa vastaavan tähän kyseiseen tarpeeseen ja olevan mahdollinen työkalu toteuttamaan kokopäiväpedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa. Lauluissa ja niiden käyttämisessä nähtiin olevan pedagoginen tavoite ja niiden koettiin olevan sellaisia, joita voi käyttää kaikissa päiväkodin arjen tilanteissa. Näin ollen varhaiskasvatushenkilöstö pystyisi laulujen avulla mahdollistamaan kokopäiväpedagogiikan mukaisen tavoitteenasettelun, jossa pedagoginen ulottuvuus tuodaan päivän jokaiseen hetkeen. Lauluja oli tehty riittävästi ja niissä oli otettu huomioon lähes kaikki päiväkodissa toistuvat tilanteet sekä mahdolliset spontaanit hetket.

Materiaalipaketin ohjeet olivat olleet henkilöstön mielestä selkeitä niin koulutuksessa kuin sisällössäkkin. Myös varhaiskasvatuksen tavoitteet ja pedagoginen tavoitteenasettelu koettiin selkeästi hyvin varhaiskasvatuksen tarpeita palvelemaan. Itse jäin silti vielä pohtimaan, kuinka materiaalia pystyisi vieläkin parantamaan. Voisiko esimerkiksi vielä selventää jokaisen laulun omiin ohjeisiin, mihin varhaiskasvatussuunnitelman mukaiseen oppimisen osa-alueeseen mikäkin laulu liittyy ja miten juuri tätä kyseistä osa-aluetta tuetaan tällä laululla.

Laulujen tekemisprosessissa otettiin huomioon kohderyhmä eli tässä tapauksessa sekä 3–5-vuotiaat lapset sekä varhaiskasvatushenkilöstö. Laulut soveltuvat hyvin 3–5-vuotiaiden lapsille niin sanoitusten, melodian kuin rytmityksenkin osalta. Myös varhaiskasvatushenkilöstön oli helppo omaksua laulut, sillä ne toistivat samaa säkeistöä tai kertosäettä, laulujen ambitus ei ollut liian laaja ja laulujen sanat olivat vahvasti tutusta päiväkotiarjesta. Laulut oli helppo oppia ja ne jäivät soimaan päähän, mikä mahdollisti laulujen käytön arjen tilanteissa. Videot ja leikkiohjeet olivat hyvä lisä, joiden avulla sekä lapset että henkilöstö pys-

tyivät tutustumaan lauluihin paremmin ja vahvistamaan laulujen oppimista. Lap-
sille materiaali oli ollut mielekästä ja sen käyttäminen oli tuottanut iloa ja innos-
tusta.

Kokonaisuudessaan materiaalipaketti oli erittäin toimiva. Se, että koulutus
edelsi varsinaista materiaalin käyttöä, oli tarpeellinen ratkaisu. Sen avulla henki-
löstö pystyi perehtymään materiaaliin, ymmärtämään sen pedagogisen merki-
tyksen ja sai rohkeuden oikeasti laulaa lauluja varhaiskasvatuksen arjessa. Jäin
kuitenkin miettimään, että olisi ollut hyvä olla yhteydessä varhaiskasvatushenki-
löstöön testausjakson välissä tekemällä esimerkiksi välikäyntejä jokaiseen päi-
väkotiin, observoiden toimintaa ja auttaen heitä käyttämään materiaalia päivä-
kodin arjessa. Jos aikaa olisi ollut riittävästi, olisi testausjaksokin voinut olla pi-
dempi. Niiden avulla olisi voinut mahdollistaa sen, että lauluja olisi voitu käyttää
aktiivisemmin ja kokopäiväpedagogiikka olisi saatu toteutettua paremmin.

Toteutin opinnäytetyöni kvalitatiivisin menetelmin, sillä halusin nimenomaan ku-
vata materiaalin käyttöä varhaiskasvatuksessa ilmiönä kokonaisvaltaisesti ja sy-
västi tutkittavien näkökulmien ja kokemusten kautta. Haastattelu sopi mielestäni
menetelmänä hyvin tähän tarkoitukseen. Ajallisten rajoitteiden vuoksi haastatte-
lut pidettiin ryhmähaastatteluina, jotka koin onnistuneiksi, sillä haastateltavat oli-
vat tuttuja toisilleen. Uskon, ettei toisten läsnäolo estänyt tutkittavia vastaa-
masta avoimesti kysymyksiin. Teemahaastattelua varten etukäteen suunnitellut
aiheet auttoivat käsittelemään asiat, jotka tutkimuksen kannalta olivat olennai-
sia. Lisäksi se antoi vastaajille tilaa puhua tilanteessa joustavasti ja vapaasti il-
man tiettyä järjestystä. Teemahaastattelussa voitiin selventää ja syventää saa-
tavia vastauksia esittämällä myös lisäkysymyksiä tarpeen mukaan.

Haastatteluja olisi voinut olla useampi ja osallistujia enemmän, jos käytettävissä
olisi ollut enemmän aikaa, jolloin ilmiön kuvaamiseen olisi voinut saada lisää sy-
vyyttä. Toisaalta kysely menetelmänä olisi antanut varhaiskasvattajille mahdolli-
suuden vastata haastattelukysymyksiin anonyymisti. Näin myös tutkimuksen
luotettavuus olisi saattanut lisääntyä. Materiaalipaketin olennainen osa oli kou-
lutus, jota olisi ollut mahdotonta pitää monessa eri päiväkodissa opinnäytetyölle

mahdollisessa aikataulussa. Vaihtoehtoisena tutkimusmenetelmänä olin pohtinut myös etnografista tutkimusta. Menemällä itse paikan päälle päiväkodeihin joko täysin ulkopuolisena tarkkailijana tai osallistumalla aktiivisesti päiväkodin toimintaan olisin voinut saada lisää tai vielä erilaista tietoa tutkimusta varten. Tällöin kenttämuistiinpanot olisivat olleet haastatteluiden lisäksi osa tutkimusaineistoa. Uskon kuitenkin, että olemalla paikan päällä olisin saattanut vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin eikä se olisi antanut oikeaa kuvaa siitä, kuinka materiaali toimii sen luonnollisessa ympäristössä.

Mielestäni tutkimukseni luettavuutta lisäävät seuraavat seikat: Aineisto oli koottu alan ammattilaisilta, jotka tuntevat tutkittavan ilmiön ja pystyivät parhaiten antamaan siitä tietoa. Opinnäytetyöhön on kirjattu tutkimuksen suorittamisen vaiheet perusteellisesti. Tutkimusmenetelmät olivat myös sellaiset, että ne tarjosivat osallistujille todellisia osallistumisen mahdollisuuksia.

Varhaiskasvatushenkilöstö koki materiaalin sellaiseksi, josta heille olisi hyötyä ja he halusivat jatkaa materiaalin käyttöä. Google Drive -sovellus ei kuitenkaan ollut toimiva materiaalin tallentamisen vaihtoehto. Jatkokehittämisen kannalta tulisi miettiä toinen vaihtoehto ja luoda uusi prototyyppi, esimerkiksi mobiilisovellus, jonka voisi testauttaa uudelleen varhaiskasvatuksessa. Käyttäjiltä saadun palautteen ja datan analysoinnin pohjalta saadut tarvittavat muutosehdotukset olisivat seuraavaksi muokattava valmista tuotetta varten. Palvelumuotoilu-prosessin loppuun saattamiseksi lopullinen tuote tulisi vielä julkistaa niin, että se saataisiin käyttöön kaikissa päiväkodeissa.

Pedagogisesti eettiset valinnat ja ratkaisut musiikkimateriaalissa ja sen tekemisprosessissa ovat toteutuneet varhaiskasvatuksen arvojen mukaisesti. Musiikkimateriaalissa on huomioitu yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteuttaminen inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Materiaali on luotu jokaisen lapsen käyttöön sopivaksi. Sen avulla lapsen on mahdollista kehittää taitojaan sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muista henkilöön liittyvistä syistä riippumatta.

Lämsän (2021) mukaan edellytys tasa-arvoisen, yhdenvertainen ja laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutumiselle koko päivän ajaksi saavutetaan yhteisillä toimintatavoilla. Yhteisten toimintatapojen avulla vastataan johdonmukaisesti jokaisen lapsen yksilöllisiin tarpeisiin, panostetaan kohtaamiseen sekä myönteiseen vuorovaikutukseen ja varmistetaan, että lapsella on mahdollisuus vaikuttaa häntä itseään koskeviin asioihin (Lämsä 2021, s. 82.) Tärkeää olisikin, että kokopäiväpedagogiikka näyttäytyisi varhaiskasvatuksessa toimintana, joka olisi jatkuvaa, tavoitteellista, pitkäjänteistä ja yhdenmukaisia tapoja noudattavaa.

Tärkeintä olisi, että varhaiskasvatushenkilöstö saisi mahdollisuuden laulaa näitä juuri varta vasten päiväkotiarkea varten sävellettyjä, kokopedagogiikkaa tukevia, lauluja lapsille, sillä kuten Ruokonen (2011) sanoo:

”Lapsen laulu kasvaa vain aikuisen laulun perustalta.” (Ruokonen, 2011, s. 24).

Jotta tämä toteutuisi, täytyisi materiaali saada jakeluun ja mahdollisimman laajaan levitykseen kotimaassa. Tulevaisuuden tavoitteenani olisi viedä palvelumuotoiluprosessi loppuun asti eli viimeistellä palvelukokonaisuus ja viedä se tuotantoon.

Opinnäytetyö ja sen tekemiseen liittyvä oppimisprosessi vahvisti ammatillista kasvuani. Varhaiskasvatuksen alaan perehtyminen muodosti yhdessä työn tulosten kanssa varmuutta ja vahvistusta omalle työlleni ja ammatti-identiteetilleni tällä hetkellä. Mielestäni varhaiskasvatus tarvitsee lisää musiikin soveltamista käytäntöön. Toivon, että opinnäytetyöni innostaa musiikin vaikutusten tutkimiseen varhaiskasvatuksessa ja että minulla olisi myös mahdollisuus lähteä kehittämään sekä tutkimusta että materiaalia edelleen.

Lähteet

Ahonen, L. & Roos, P. (2021). Untuvikot. PS-kustannus.

Alaniska, H. & Valanne, M. (Vuosiluku ei tiedossa.) Lisää laatua koulutukseen – opas järjestön kouluttajalle. Opintokeskus Sivis. <https://www.ok-sivis.fi/media/laatuopas.pdf>

Alila, K. & Ukkonen-Mikkola, T. (2018). Käsiteanalyysistä varhaiskasvatuksen pedagogiikan määrittelyyn. *Kasvatus*, 49 (1), 75–81. https://www.researchgate.net/publication/337137007_Kasiteanalyysista_varhaiskasvatuksen_pedagogiikan_maarittelyyn

Cagan, J. & Vogel, C.M. (2003). Kehitä kärkituote. Ideasta innovaatioksi. Talentum.

Campbell, P. (2013). *Music in Childhood: From Preschool through the Elementary Grades*. Cengage Learning. 4. PAINOS.

Design Council (2023). The Double Diamond. <https://www.designcouncil.org.uk/our-resources/the-double-diamond/>

Hirsjärvi, S., Remes, S. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. Tammi.

Hongisto-Åberg, M., Lindeberg-Piiroinen, A. & Mäkinen, L. (2001). *Musiikki varhaiskasvatuksessa* (4. PAINOS). Tampere: Tammer-Paino.

Huotilainen, M. (2019). Näin aivot oppivat. PS-kustannus.

Huotilainen, M. (2013). Musiikin oppimisen erityisyys neurotieteen näkökulmasta. Teoksessa P. Jordan-Kilki, E. Kauppinen, & E. Korolainen-Viitasalo (toim.), *Musiikkipedagogin käsikirja* (s. 97–113). Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy.

Huotilainen, M. (2016). [Musiikki muovaa muusikon aivoja]. (6.7.2016). Aivot - tärkein pääomasi 6 [jakso]. Yle Areena. (Kuunneltu 3.2.2023) <https://areena.yle.fi/podcastit/1-3551479>

Huotilainen, M. (2021) *Muista laulaa! Yhdessä, kun laulaa saa, olo on paljon mukavampaa!* Pikku Kakkonen.

Hyysalo, S. (2009). *Käyttäjätuotekehityksessä. Tieto, tutkimus, menetelmät*. Aalto-yliopisto.

Hyvärinen, J. (2015) *Muotoiluagentti ja lapsiperheiden kotipalvelu*. Teoksessa Jyrämä, A & Mattelmäki, T. (toim.), *Palvelumuotoilu saapuu verkostojen kaupunkiin*. (s. 93–114). Aalto-yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-60-6060-6>

Jyväskylän yliopiston Koppa. (2016). Aineistonanalyysimenetelmät. Teemoittelu. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/teemoittelu>

Jäncke, L. (2012). The relationship between music and language. *Frontiers in Psychology* (3)123. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2012.00123>

Järvilehto, L. (2014). Hauskan oppimisen vallankumous. PS-kustannus.

Kataja, E. (2018). Osallisuus kokopäiväpedagogiikan ja perushoitotilanteiden näkökulmasta [video]. Opetushallitus. <https://www.youtube.com/watch?v=gRO1ERgvdnw>

Kangas, M. (2022). Kurkistus pelilliseen ja leikillisesti oppimiseen. Mannerheimin lastensuojeluliitto. <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/koulun-kerhotoiminta/kerhoaineistot/kurkistus-pelilliseen-ja-leikilliseen-oppimiseen/>

Kettukangas, T. (2017). Perustoiminnot-käsite varhaiskasvatuksessa [Väitöskirja, University of Eastern Finland Savonlinna]. Publications of the University of Eastern Finland Dissertations in Education, Humanities, and Theology No 110. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-2574-9>

Koppinen, M. (2013). Muskari on kielletty helsinkiläisissä päiväkodeissa. HS. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000002679498.html>

Koskelo, L. & Tamper, H. (Vuosiluku ei tiedossa). Päiväkotimuskarit ja tasa-arvo. Fisme. <https://fisme.fi/kuukauden-kolumnit/komunit2017/paivakotimuskarit-ja-tasa-arvo/>

Laaksonen, V. (2022). Kaveritaidot varhaiskasvatuksessa. PS-kustannus.

Lindeberg-Piiroinen, A. & Ruokonen, I. (2017). Musiikki varhaiskasvatuksessa-käsikirja. Classicus Oy.

Linnavalli, T. Putkinen, V., Lipsanen J., Huotilainen, M. & Tervaniemi M. (2018). Music playschool enhances children's linguistic skills. *Scientific reports*. <https://link.springer.com/content/pdf/10.1038/s41598-018-27126-5.pdf>

Linnavalli, T. (2019). Effects of musical experience on children's language and brain development. University of Helsinki. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-4794-3>

Lonka, K. (2015). Oivaltava oppiminen. Otava.

Lämsä, T. (2021). Kokopäiväpedagogiikka ja sen kehittäminen varhaiskasvatuksessa. *Kasvatus & Aika*, 15(2), 79–86. <https://doi.org/10.33350/ka.102527>

Mattelmäki, T. (2015) Johdanto. Teoksessa Jyrämä, A & Mattelmäki, T. (toim.), *Palvelumuotoilu saapuu verkostojen kaupunkiin*. (s. 27–28). Aalto-yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-60-6060-6>

Mertala, P. (2020). Laaja-alaisen tieto- ja viestintäteknologiaosaamisen tukeminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. *Varhaiskasvatuksen Tiedelehti*. <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfi-fe202002195832.pdf>

Numminen, A., Erkkilä, J., Huotilainen, M. & Lonka, K. (2009). Musiikki hyvinvoinnin evoluutiossa: Aivot, mieli ja yhteisö. *Tieteessä tapahtuu*. <https://journal.fi/tt/article/download/2420/2250/5503>

Opetushallitus (2017). Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017. Suomen yliopistopaino Oy, Helsinki 2017.

Opetushallitus (2023). Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus.

Puusa, A. & Juuti, P. (2020). Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus Oy.

Paasolainen, T. (2021). Musiikin monipuoliset mahdollisuudet lapsiryhmissä. Tutkittua varhaiskasvatuksesta. ISSN 2737-3665 <https://tutkittuavarhaiskasvatuksesta.com/2021/10/22/musiikin-monipuoliset-mahdollisuudet-lapsiryhmissa/>

Perkiö, S. 2010. Musiikkiliikunnan tavoitteita. Teoksessa Juntunen, M.-L., Perkiö, S. & Simola-Isaksson, I. (toim.) *Musiikkia liikkuen*. Musiikkiliikunnan käsikirja 1. 1.painos. Helsinki: WSOYpro Oy.

Repo, L., Paananen, M., Eskelinen, M., Mattila, V., Lerkkanen, M-K., Gammelgård, L., Ulvinen, J., Marjanen, J., Kivistö, A. & Hjelt H. (2019). Varhaiskasvatuksen laatu arjessa. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. PunaMusta Oy, Tampere. https://karvi.fi/wp-content/uploads/2019/09/KARVI_1519.pdf

Ruismäki, H. & Juvonen, A. (2011). Searching for a Butter life through Arts and Skills: Research results, visions and conclusions. Helsingin Yliopisto, Research Report 329. <http://hdl.handle.net/10138/28076>

Ruokonen, I. (2011). Musiikin monet kielet. Teoksessa M. Nurmilaakso & A.-L. Välimäki (toim.), *Lapsi ja kieli, kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa* (s. 62–69). Unigrafia Oy, Yliopistopaino. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80046/d9e0eb99-ef75-4704-a185-14aa8cbf9366.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Ruokonen, I., Tervaniemi, M. & Reunamo, J. (2021). The significance of music in early childhood education and care of toddlers in Finland: An extensive observational study. *Music Education Research*, 23(5), 634–646. <https://doi.org/10.1080/14613808.2021.1965564>

Ruokonen, I. (2020). Varhaiskasvatuksen taidekasvatus. *Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto VOL*. PunaMusta, 1. painos. https://www.vol.fi/uploads/2020/02/de8a96fe-varhaiskasvatuksen-taidekasvatus-suomi_low.pdf

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006). KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkójulkaisu].

Sainio T., Pajulahti R. & Sajaniemi N. (2021). Näin tuet lapsen itsesäätelyä. PS-kustannus.

Sandberg, E. (2021). Pedagoginen tuki varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. PS-kustannus.

Seppänen, E., Tarvonen, L., & Lindeberg-Piironen, A. (2017). Musiikkiliikunta. Teoksessa Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja. Toim. Lindeberg-Piironen, A. & Ruokonen, I.

Soini, T., Pyhältö, K.M. & Pietarinen, J. 2013. Horisontaaliset ja vertikaaliset siirtymät päiväkodin ja koulun rajapinnalla. Teoksessa Oppiminen ja pedagogiset käytännöt varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Toim. Pyhältö, K. & Vitikka, E.

Stickdorn, M. & Schneider, J. 2011. This is service design thinking: Basics - tools - cases. Bis Publishers.

Stickdorn, M., Hormess, M.E., Lawrence, A. & Schneider, J. 2018. This Is Service Design Doing: Applying Service Design Thinking in the Real World. O'Reilly Media, Inc.

Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022). Opetushallitus. <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/8274670?fbclid=IwAR1LSVphkAsS0yQKmu8uSleX-by-kuvTP5ubTJTQcVjKf8Do6aGYNIfxE31A>

Vesterinen, P. (2021) Muisti ja oppimisen vaikeudet. Oppijan oikeus – Opettajan taito -hanke. Helsingin yliopisto.

Liitteet

Tiedote tutkimuksesta

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

Laulaen arjen askareisiin.

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Teitä pyydetään mukaan tutkimukseen, jossa tutkitaan musiikin vaikutusta varhaiskasvatuksessa kokopäiväpedagogiikan tukena. Olemme arvioineet, että sovellutte tutkimukseen, koska työskentelette Espoon kaupungin varhaiskasvatuksessa. Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja teidän osuuttanne siinä. Perehdyttyänne tähän tiedotteeseen teille järjestetään mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta, jonka jälkeen teiltä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kieltäytyminen ei vaikuta teihin tai kohteluunne työyhteisön jäsenenä millään tavalla. Henkilötietonne pysyvät salassa ja haastattelusta saatu tieto on luottamuksellista, eikä sitä raportoida tutkimuksen ulkopuolella. Tulokset tiedotetaan niin, että ulkopuolisen ei ole mahdollista tunnistaa teitä aineistosta tai oppinnäytetyöstä. Voitte myös keskeyttää tutkimuksen koska tahansa syytä ilmoittamatta. Mikäli keskeytätte tutkimuksen tai peruutatte suostumuksen, teistä keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tutkia laulujen merkitystä varhaiskasvatuksen arjen rutiineissa, helpottaa siirtymis- odotus- ja jonotustilanteita sekä tukea lasten kielenkehitystä ja itsesäätelytaitoja laulujen avulla. Tutkimuksessa selvitetään laulumateriaalin vaikutuksia varhaiskasvatuksen arjessa henkilöstön näkökulmasta.

Tutkimuksen toteuttajat

Tutkimuksen toteuttaa oppinnäytetyönään Metropolian Ammattikorkeakoulun Musiikin ylemmän AMK-tutkinon opiskelija Pilvikki Szilvay-Monto.

Tutkimusmenetelmät ja toimenpiteet

Tutkimukseen kuuluu koulutus, kuukauden mittainen testausjakso sekä teemahaastattelu. Varsinaista testausjaksoa edeltää varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestettävä koulutus. Koulutuksessa perehdytään siihen, miten laulumateriaalipakettia hyödynnetään kokopäiväpedagogiikassa erilaisten työtapojen ja konkreettisten esimerkkien kautta. Koulutusta seuraa kuukauden mittainen testausjakso, jossa varhaiskasvatuksen henkilöstö pääsee kokeilemaan materiaalipaketin sisältöä työssään. Testausjakson jälkeen haastatellaan tutkimukseen osallistuvia varhaiskasvatuksen työntekijöitä. Haastattelut toteutetaan ryhmähaastatteluina, hyödyntäen kvalitatiivisen teemahaastattelun tutkimusmenetelmää. Haastattelussa tullaan esittämään kysymyksiä laulumateriaalin toimivuudesta ja vaikutuksista varhaiskasvatuksen arjessa henkilöstön näkökulmasta.

Kustannukset ja niiden korvaaminen

Tutkimukseen osallistuminen ei maksa teille mitään. Osallistumisesta ei myöskään makseta erillistä korvausta.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Tutkimus toteutetaan opinnäytetyönä, joka julkaistaan avoimesti Theseus- tietokannassa (www.theseus.fi) sen valmistuttua.

Tutkimuksen päätyminen

Myös tutkimuksen suorittaja voi keskeyttää tutkimuksen Metropolia Ammattikorkeakoulun hyväksymästä syystä.

Lisätiedot

Pyydämme teitä tarvittaessa esittämään tutkimukseen liittyviä kysymyksiä tutkijalle/ tutkimuksesta vastaavalle henkilölle.

Tutkijoiden yhteystiedot

Tutkija / opinnäytetyötekijä
Nimi: Pilvikki Szilvay-Monto
Puh.
Sähköposti:

Tutkimuksesta vastaa / opinnäytetyön ohjaaja
Titteli: Lehtori
Nimi: Annu Tuovila

Korkeakoulu / yksikkö: Metropolia Ammattikorkeakoulu
Puh.
Sähköposti:

Tutkimuksen tietosuojaseloste: Henkilötietojen käsittely tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa käsitellään teitä koskevia henkilötietoja voimassa olevan tietosuojalainsäädännön (EU:n yleinen tietosuoja-astus, 679/2016, ja voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö) mukaisesti. Seuraavassa kuvataan henkilötietojen käsittelyyn liittyvät asiat.

Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Tässä tutkimuksessa henkilötietojen rekisterinpitäjä on:

Korkeakoulu: Metropolia Ammattikorkeakoulu	X	
Toimeksiantaja		Toimeksiantajan nimi:
Muu yhteistyötaho		Yhteistyötahon nimi:
Opinnäytetyöntekijä: Pilvikki Szilvay-Monto	X	

Voitte kysyä lisätietoja henkilötietojenne käsittelystä rekisterinpitäjän yhteyshenkilöltä

Rekisterinpitäjän yhteyshenkilön nimi: Pilvikki Szilvay-Monto
Puh.
Sähköposti:

Tutkimuksessa teistä kerätään seuraavia henkilötietoja

Haastattelut äänitetään, jolloin äänitteessä oleva ääni on mahdollista tunnistaa ja yhdistää puhujaan.
Teillä ei ole sopimukseen tai lakisääteiseen tehtävään perustuvaa velvollisuutta toimittaa henkilötietojanne vaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Henkilötietojenne suojausperiaatteet

Opinnäytetyöhön liittyvä aineisto kerätään haastatteleamalla varhaiskasvatuksen henkilöstöä sekä niin, että tekijä havainnoi koulutustilaisuudessa sen kulkua ja kirjaa sitä muistiinpanoina. Haastattelut äänitetään ja tallennetaan Metropolian tietoturvaliselle Z-levylle ja tieto litteroidaan käsiteltäväksi niin että litteroinnista ei voi tunnistaa päiväkotia tai haastateltavaa. Koulutustilaisuuden muistiinpanoihin ei kirjata päiväkodin tai osallistujien nimiä eikä heitä voi niistä tunnistaa. Anonymisoitu aineisto säilytetään tekijän omalla tietokoneella salasanan takana. Haastatteluaineisto ja siitä tehdyt litteroinnit sekä muistiinpanot tuhoetaan opinnäytetyön valmistuttua.

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoitus

Henkilötietoja kerätään varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemusten kartoittamiseksi.

Henkilötietojenne käsittelyperuste

Käsittelyperusteena on suostumus.

Tutkimuksen kesto aika (henkilötietojenne käsittelyaika)

01.08.2022-31.12.2024

Mitä henkilötiedoillenne tapahtuu tutkimuksen päättyttyä?

Henkilötiedot hävitetään tuhoamalla äänitteet, litteroinnit ja muistiinpanot välittömästi tutkimuksen päättyttyä.

Rekisteröitynä teillä on oikeus

Koska henkilötietojanne käsitellään tässä tutkimuksessa, niin olette rekisteröity tutkimuksen aikana muodostuvassa henkilörekisterissä. Rekisteröitynä teillä on oikeus:

- saada informaatiota henkilötietojen käsittelystä
- tarkastaa itseänne koskevat tiedot
- oikaista tietojanne
- poistaa tietonne (esim. jos peruutatte antamanne suostumuksen)
- peruuttaa antamanne henkilötietojen käsittelyä koskeva suostumus
- rajoittaa tietojenne käsittelyä
- rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus henkilötietojen oikaisusta, poistosta tai käsittelyn rajoittamisesta
- siirtää tietonne järjestelmästä toiseen
- sallia automaattinen päätöksenteko nimenomaisella suostumuksellanne
- tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, jos katsotte, että henkilötietojanne on käsitelty tietosuojalainsäädännön vastaisesti

Voitte käyttää oikeuksianne ottamalla yhteyttä rekisterinpitäjään.

Tutkittavan suostumus -lomake

Tutkittavan suostumus

Tutkimuksen nimi: Laulaen arjen askareisiin Musiikin vaikutus varhaiskasvatukseen kokopäiväpedagogiikan näkökulmasta

Tutkimuksen toteuttaja: Metropolia Ammattikorkeakoulu, Pilvikki Szilvay-Monto, ohjaava opettaja: Annu Tuovila

Minua _____ on pyydetty osallistumaan yllämainittuun tutkimukseen, jonka tarkoituksena on tutkia laulujen merkitystä varhaiskasvatuksen arjen rutineissa, helpottaa perushoitotilanteita, siirtymis- odotus- ja jonotustilanteita sekä tukea lasten kielenkehitystä ja itsesäätelytaitoja laulujen avulla.

Olen saanut tiedotteen tutkimuksesta ja ymmärtänyt sen. Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen tutkimuksesta, sen tarkoituksesta ja toteutuksesta, oikeuksistani sekä tutkimuksen mahdollisesti liittyvistä hyödyistä ja riskeistä. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini.

Olen saanut tiedot tutkimukseen mahdollisesti liittyvästä henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta ja minun on ollut mahdollista tutustua tutkimuksen tietosuojaselosteeseen.

Osallistun tutkimukseen vapaaehtoisesti. Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan tutkimukseen.

Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani tutkimukseen.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän tutkimuksen tai peruutan suostumukseni, minusta keskeyttämiseen ja suostumukseni peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän tutkimukseen.

Jos tutkimukseen liittyvien henkilötietojen käsittelyperusteena on suostumus, vahvistan allekirjoituksellani suostumukseni myös henkilötietojeni käsittelyyn. Minulla on oikeus peruuttaa suostumukseni tietosuojaselosteessa kuvatulla tavalla.

_____

Allekirjoitus: _____

Nimenselvennys: _____

Alkuperäinen allekirjoitettu tutkittavan suostumus sekä kopio tutkimustiedotteesta liitteineen jäävät tutkijan arkistoon. Tutkimustiedote liitteineen ja kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan tutkittavalle.

Toimintaohjeet ja nuotti laulusta Herkullista

Ruokailu

Ruokailuhetket kaipaavat joskus sujuvuutta. Ruokalauluja ja -loruja on tehty useita, mutta ne ovat yleensä ruoan aloitukseen. Tämä ruokalaulu sopii käytettäväksi ruokailun yhteydessä positiivisen ilmapiirin lisäämiseksi tai laulaa silloin, kun ruokailu ei syystä tai toisesta näytä sujuvan.

Äänitteellä ja videossa lauletaan järjestyksessä aamupalasta, lounaasta, välipalasta ja sitten päivällisestä. Laulua lauletaessa valitaan se kyseinen ruokailuhetki, millä ollaan ja lauletaan niistä ruoista, mitä syödään.

Esimerkki 1: aamupalalla
"Herkullista ruokaa nautitaan. Puurot, leivät suuhun laitetaan, on aamupalan aika, on aamupalan aika."

Esimerkki 2: lounaalla
"Herkullista ruokaa nautitaan, kalakeitto suuhun laitetaan, on lounasaika, on lounasaika."

Videossa tämä ruokalaulu on yhdistetty maistamislaulun "Ham, ham, nam, nam" kanssa yhdeksi kokonaisuudeksi. Leikkiohjeet ovat samat.

Herkullista

säv. san. Pilvi Szilvay-Monto

Her - kul - lis - ta ruo - kaa nau - ti - taan. Puu - rot, le - vät suu - hun
lai - te - taan. On aa - mu - pa - lan ai - ka, on aa - mu - pa - lan ai - ka. On aa - mu - pa - lan
ai - ka, on aa - mu - pa - lan ai - ka.

2. Herkullista ruokaa nautitaan. Lihakeitto suuhun laitetaan. On lounasaika...
3. Herkullista ruokaa nautitaan. Kiisseliä suuhun laitetaan. On välipalan aika...
4. Herkullista ruokaa nautitaan. Kalapuikot suuhun laitetaan. On päivällisaika...

Leikkiohjeet:

1. Videota katsellessa voidaan liikkua Unajan ja Untamon leikkiliikkeiden mukaisesti
2. Laulua voi laulaa tai videota voi katsella ja ottaa leikkiastiat, joilla soitetaan samanaikaisesti. Rumpuina voi toimia kupit, kipot ja kattilat, mitä soitetaan vaikkapa muovilusikoilla tai -kauhoilla.
3. Voidaan tehdä erilaisia aistipusseja, missä on esimerkiksi makaroneja, muroja, riisiä yms. Pussien sisältöjä voidaan tunnustella ja arvata mitä niissä on. Pussien sisällöt voidaan tyhjentää astioihin ja lusikalla, kädellä tai vaikka pinseteillä siirtää kupista toiseen.

Pedagogiset tavoitteet:

Edesauttaa lasta keskittymään tekemiseen
Luoda positiivinen ympäristö ryhmän kanssa yhdessä toimimiselle
Voimistaa lapsen aistielämyksiä
Vahvistaa lapsen hienomotoristen taitojen kehittymistä
Tukea lapsen ruokakasvatusta

Herkullista -videon tiedot

Herkullista

Säv. San. Pilvikki Szilvay-Monto

Sov. Unajan ja Untamon Orkesteri

Laulu - Pilvikki Szilvay-Monto (Unaja)

Laulu - Tuuli Ingman (Untamo)

Kitara - Tuukka Ojansivu

Basso - Miska Sipiläinen

Rummut - Cosmo Monto

Miksaus ja masterointi - Cosmo Monto

Kuvaus ja editointi - Oskari Massinen